ภูมิปัญญา “ตามรอยพระบาท” เพื่อการพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างยั่งยืนและสมดุล

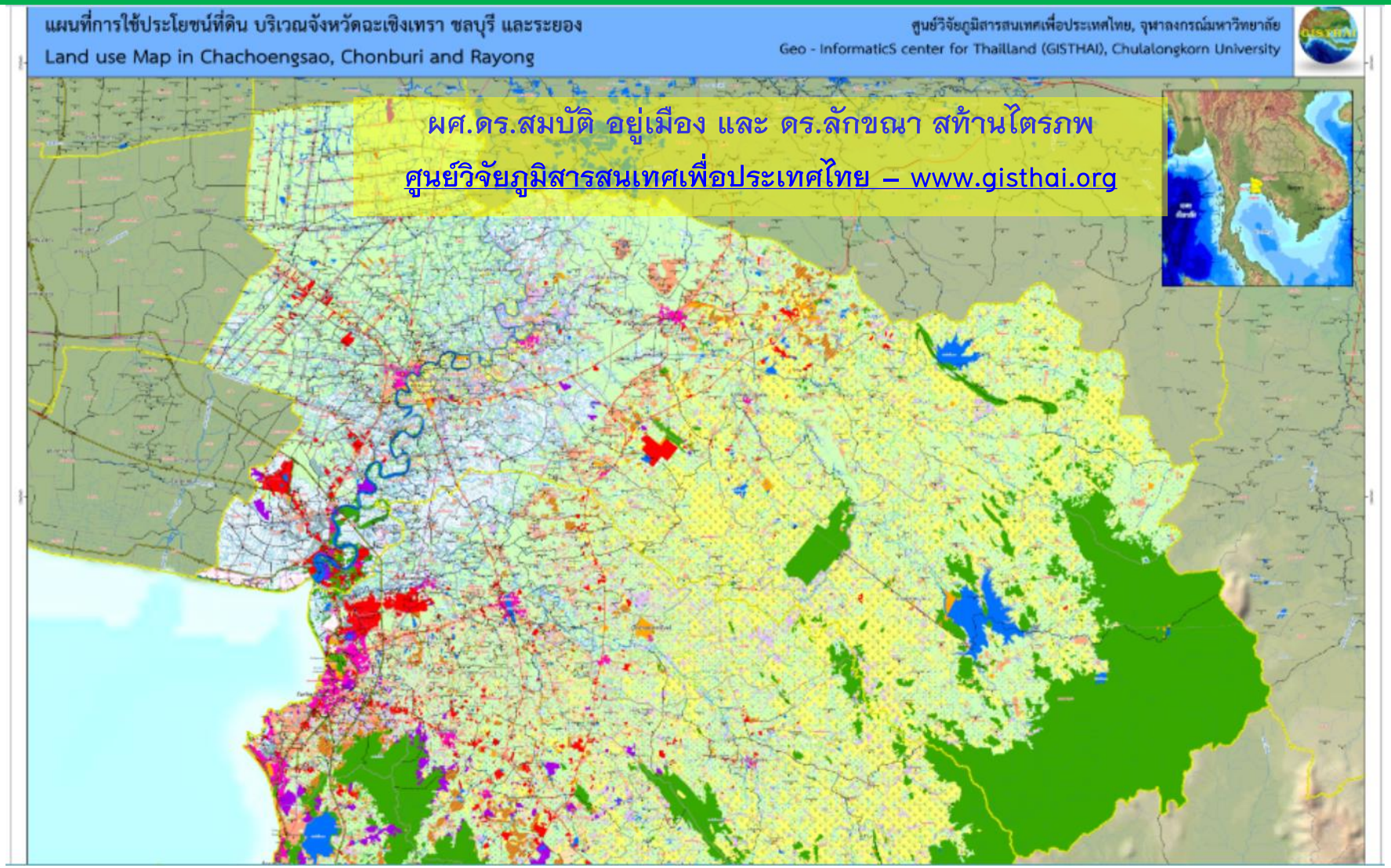

โครงการสัมมนาพัฒนา ผู้นำท้องที่ ปราชญ์ชาวบ้าน (บวร ๔.๐) ขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนแบบองค์รวม
ในจังหวัดระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) – รุ่นที่ ๑ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ณ ธาราบางคล้า ต.หัวไทร อ.บางคล้า จ. ฉะเชิงเทรา วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑

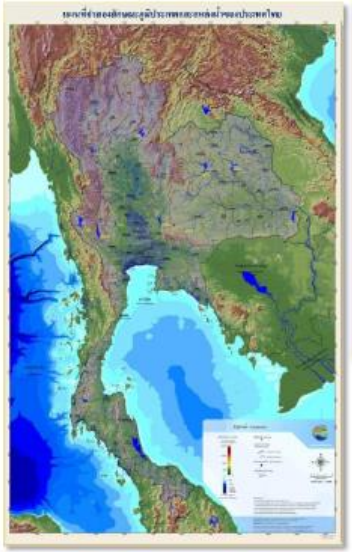

ภูมิปัญญา “ตามรอยพระบาท”
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล

“ประโยชน์ของการใช้แผนที่ มีความสำคัญมาก เพราะใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ดี” พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
๒๙ มีนาคม ๒๕๔๒ ณ วังไกลกังวล

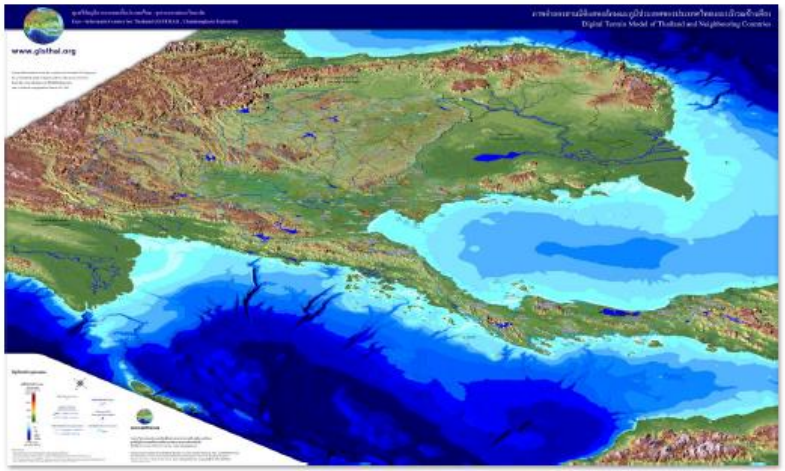

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อยู่เมือง

ภูมิปัญญา “ตามรอยพระบาท”
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อยู่เมือง

ภาคที่ ๑	**ศาสตร์พระราชา *“ภูมิปัญญา ตามรอยพระบาท”***	๑
๑.๑	*คุณค่าขององค์ความรู้จากปรัชญาและหลักการทรงงาน*	๒
๑.๒	*ศาสตร์พระราชา : ปรัชญาและหลักการบริหารจัดการแบบองค์รวม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล*	๕
ภาคที่ ๒	**เส้นทางประวัติศาสตร์ : *เสด็จฯ เยี่ยมราษฎร ๔ ภาค*** ***ที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ใน ๗ ทศวรรษ***	๒๒
๒.๑	*เส้นทางประวัติศาสตร์ : เสด็จฯ เยี่ยมราษฎร ๔ ภาคครั้งแรกของรัชกาล*	๒๓
๒.๒	*ที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ใน ๗ ทศวรรษ*	๕๗
๒.๓	*สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ : สถานีวิจัยแห่งแรกของโครงการหลวง*	๗๓
๒.๔	*โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการสุดท้ายในรัชกาล “โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” จังหวัดปราจีนบุรี*	๙๕
ภาคที่ ๓	**น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาอันที่สุดมิได้** ***“การเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อถวายงาน”***	๑๐๕
ภาคที่ ๔	***“เรียนรู้และเข้าใจ” ด้วยภูมิสารสนเทศ สู่ “การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล”*** ***ด้วยแนวทางการบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบองค์รวม***	๑๒๗

ภาคที่ ๑

ศาสตร์พระราชา : *“ภูมิปัญญา ตามรอยพระบาท”*

๑.๑ คุณค่าขององค์ความรู้จากปรัชญาและหลักการทรงงาน

๑.๒ ศาสตร์พระราชา : ปรัชญาและหลักการบริหารจัดการแบบองค์รวม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล

การเรียนรู้ "คุณค่าขององค์ความรู้และภูมิปัญญา" จากปรัชญาและหลักการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
(Derivatives from King Bhumibol Adulyadej's Philosophy and Concept)

๑. ปรัชญาการทรงงาน - คุณค่าที่มาจากภายใน
(Philosophy - Intrinsic Values)

- *ทรงทศพิศราชธรรม "ทำเป็นธรรม"*
- *ทรงสัมมาสติ (Mindfulness) ด้วยสมาธิ*
- *ทรงแสวงหาปัญญา (Wisdom) ให้เกิดแจ้ง*
- *ทรงงานด้วยความเพียร*
- *ทรงงานอย่างมีความสุข*

ถ้าไม่มี ๑. ปรัชญาการทรงงาน - คุณค่าที่มาจากภายใน
จะไม่มี ๒. หลักการทรงงาน - คุณค่าที่มาจากภายนอก

- *พระองค์ทรงมีพันธสัญญากับตัวเอง*
- *กำหนดเงื่อนไขใหม่ & ผู้มีส่วนร่วม*
  (ประชาชน / องค์กร / ประเทศ)

๒. หลักการทรงงาน – คุณค่าที่มาจากภายนอก
(Concept - Extrinsic Values)

- *มององค์รวม (Integrated - Holistic)*
- *เข้าใจ - เข้าถึง ภูมิปัญญา - พัฒนา : คำนึงถึงภูมิสังคม*
- *ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ / ทำตามลำดับขั้น / ไม่ยึดติดตำรา / ระเบิดจากข้างใน / แก้ปัญหาที่จุดเล็ก / ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด / ทำให้ง่าย / เน้นการมีส่วนร่วม / ขาดทุนคือกำไร / ทำงานอย่างมีความสุข (Process / Phases / Step / Layers / Stakeholders, etc.)*
- *คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม / ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน*
- *ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ / ใช้อธรรมปราบอธรรม / ปลูกป่าในใจคน*
- *เศรษฐกิจพอเพียง / พออยู่พอกิน / พึ่งตนเอง / รู้-รัก-สามัคคี*
- *เป็นพลวัต / สมดุล / การจัดการทรัพยากร ๕ ด้านที่เหมาะสม (Dynamics, Balance and Equilibrium)*
- *กำหนด "คุณค่า" ชัดเจน / มีการบริหารความเสี่ยง*

(ปรับปรุงเพิ่มเติมมาจากกรอบแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ทิณพงษ์, พฤษภาคม ๒๕๖๐)

*"**ทุกสิ่งทุกอย่างในแต่ละพื้นที่ล้วนเป็นเรื่องเดียวกัน จึงไม่มีเรื่องไหนในแต่ละแห่งที่แก้ปัญหาได้ด้วยศาสตร์เพียงด้านเดียว** และการที่จะมีความรู้รอบด้าน มองเห็นพื้นที่ในแต่ละแห่งได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งอย่างเป็นระบบและเป็นพลวัตได้นั้น การดำเนินงานต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพื่อที่จะนำไปสร้าง**การมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน** ตามกติกาและกฎระเบียบของประเทศไทยและสากล เพื่อให้ทุกภาคส่วนมองเห็นเป้าหมายในเชิงพื้นที่ และสามารถกำหนด**ทิศทางในการพัฒนาร่วมกัน (Mindset)** จนเกิดเป็นทางเลือกเชิงนโยบาย ที่ได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจ ที่นำสู่ **"ภูมิปัญญา"** ที่จะได้มุมมองใหม่ในเชิงยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่ ตามแนวทาง**การบริหารจัดการแบบองค์รวม (Holistic Management)** เพื่อใช้ขับเคลื่อนภารกิจที่จำเป็นและเร่งด่วน ให้สามารถสร้าง **"คุณค่า"** ในการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนและสมดุล ที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผลอย่างแท้จริง"*

*ในการประยุกต์ใช้ **"ศาสตร์พระราชา"** ต้อง **"ร่วมทำ (Co-creation)"** ด้วยความรัก ความปรารถนา และด้วยใจ **(ปรัชญาการทรงงาน "คุณค่า" ที่มาจากภายใน)** ที่ต้องเชื่อมโยงปัจจัยองค์ประกอบของปัญหาออกมาเป็น **"องค์รวม (Holistic Integrated)"** ซึ่งไม่ยึดติดตามตำรา ปรับตามบุคคล สภาพพื้นที่ และสถานการณ์ **(ปรัชญาการทรงงาน "คุณค่า" ที่มาจากภายนอก)** ตัวอย่างของการประยุกต์ใช้ **"ศาสตร์พระราชา"** ได้แก่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มีมากถึง ๔,๖๘๕ โครงการ และเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น*

"ทั้งนี้ ผลลัพธ์ (Output) ของ "ศาสตร์พระราชา" คือ การเกิดคุณค่าบนแผ่นดินโดยธรรม (Intrinsic Value) และประโยชน์สุข (External Value) แห่งมหาชนชาวสยาม ตามพระปฐมบรมราชโองการ พร้อมรู้ รัก สามัคคี อันเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล"

(ปรับปรุงเพิ่มเติมมาจากกรอบแนวคิด ของ รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ทิณพงษ์, พฤษภาคม ๒๕๖๐)

กษัตริย์นักพัฒนา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็น **“กษัตริย์นักพัฒนา”** ทรงเป็นผู้รู้จริงในการทำงานในแต่ละด้านจากการศึกษาข้อมูล เอกสาร วิธีทำแต่ล่ะเรื่องอย่างละเอียด ทั้งศึกเรื่องกระบวนการการพัฒนา ศึกษาแผนที่ ศึกษาสภาพศาสตร์-ภูมิอากาศ ศึกษาดินและน้ำ ฯลฯ ว่าเป็นอย่างไร เมื่อพร้อมแล้วจึงจะดำเนินการ โดย ลักษณะการพัฒนาจะเป็นแบบบนลงล่างและล่างขึ้นบน **แบบคู่ขนาน** *(Dual Track)* และต้องเป็นไปตามขั้นตอน **แบบองค์รวม** ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของชุมชน หรือ **“ระเบิดจากข้างใน”** เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งพร้อมที่จะรับความเจริญจากภายนอก

หลักการในการพัฒนาของพระองค์ **ทรงมีความลุ่มลึก มีองค์ความรู้รอบด้าน มองการไกลเน้นความยั่งยืนเป็นสำคัญ ในลักษณะมองภาพรวมและศักยภาพของประเทศ** คล้ายกับการต่อจิ๊กซอร์ ทรงเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมโดยพื้นฐาน กระบวนการพัฒนาต้องกระทำทางด้านนี้ให้มีความเข้มแข็งก่อน เริ่มจาก **การพัฒนาแหล่งน้ำ** เพื่อให้ราษฎรสามารถประกอบอาชีพได้ พร้อมกับการพัฒนาการเกษตรด้านต่างๆ เช่น ดิน พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น ต่อมาเป็นเรื่องของ**การคมนาคม** เพื่อการเดินทาง การขนส่งสินค้า ให้ได้สะดวกและปลอดภัยขึ้น จากนั้นเป็นเรื่อง**การจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย** ทั้งหมดล้วนสัมพันธ์และเชื่อมโยงถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ยั่งยืนและสมดุล ส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญมั่นคงในระยะยาว

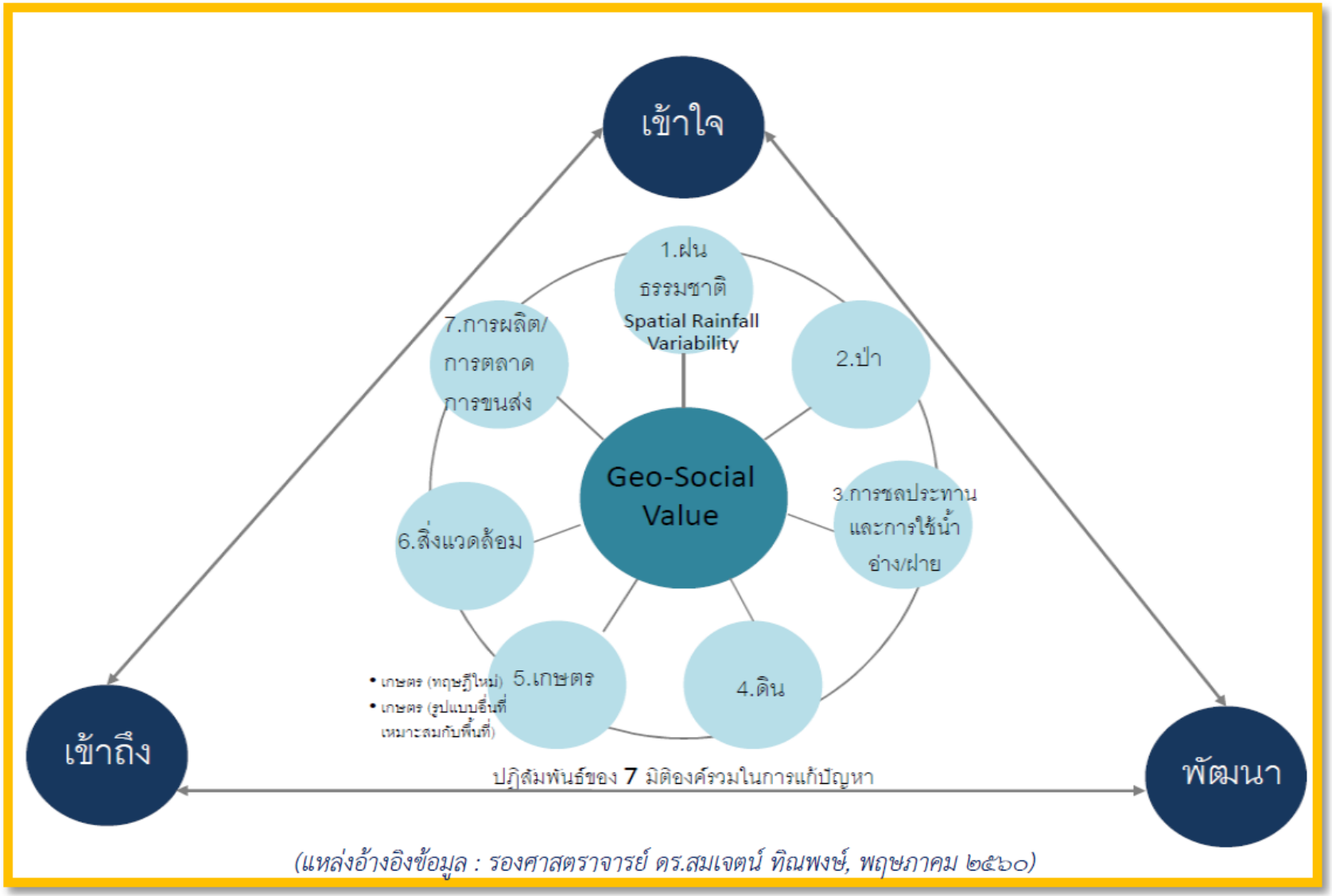

แผนภูมิที่อธิบายถึง “การปฏิสัมพันธ์ของ ๗ มิติองค์รวม ในการแก้ไขปัญหา” ในการบริหารจัดการแบบองค์รวม สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล

สืบสาน

"ศาสตร์พระราชา" ใน ๖ มิติ ลงสู่ชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล ในระดับพื้นที่

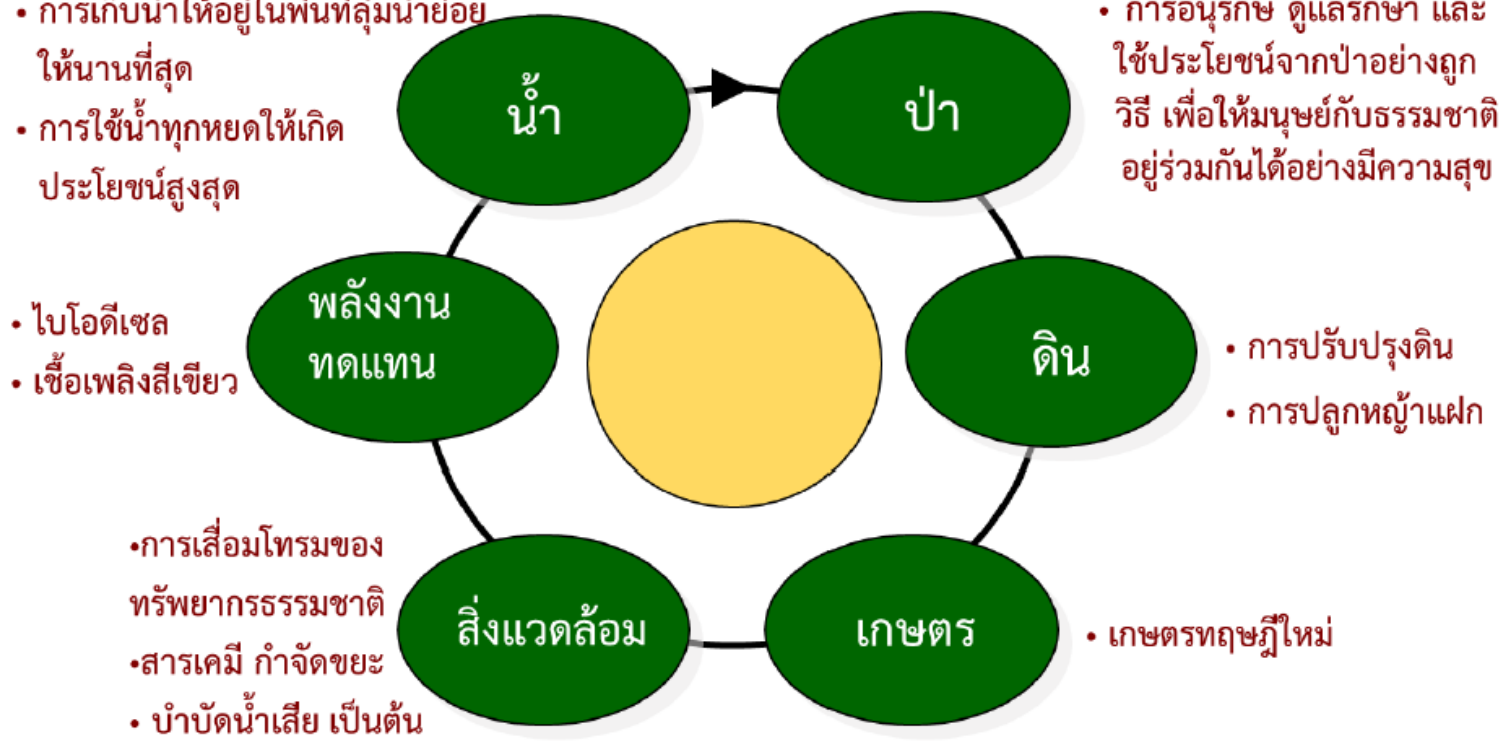

โดยปรับน้ำหนักในการดำเนินงานในแต่ละมิติ ไปตามสภาพภูมิสังคม ปัญหาความจำเป็นพื้นฐาน และปัญหาเร่งด่วน ในแต่ละชุมชนและพื้นที่เป้าหมายฯ *(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)*

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐ : ปรับปรุงมาจาก สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

"...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้..."

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ณ สวนจิตรลดา วันจันทร์ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙

น้ำแล้ง
- พัฒนาแหล่งน้ำในบรรยากาศ → ฝนหลวง
- พัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน → อ่างเก็บน้ำ → ขุดลอกคลอง บึง สระน้ำ
- พัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน → ฝาย

น้ำหลาก/น้ำท่วม
- ก่อสร้างคันกั้นน้ำ → แก้มลิง
- ก่อสร้างทางผันน้ำ → แก้มลิง
- ปรับปรุงและตกแต่งลำน้ำ
- สร้างอ่างพวงกักเก็บน้ำ
- ระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่มที่มีน้ำขัง → ประตูระบายน้ำ

น้ำเสีย
- แก้ปัญหา → กังหันน้ำชัยพัฒนา → น้ำดีไล่น้ำเสีย
- แก้ปัญหา → บำบัดโดยวิธีชีวภาพ → น้ำดีไล่น้ำเสีย
- แก้ปัญหาน้ำเน่าเสีย

(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

"...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้น ก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง..."

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ณ หน่วยงานพัฒนาต้นน้ำทุ่งจ๊อ ปี ๒๕๑๙

การปลูกป่า

- ปลูกป่าในใจคน
- ปลูกป่า ๓ อย่าง ให้ประโยชน์ ๔ อย่าง
- ปลูกป่าทดแทน (ตามไหล่เขา และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม)
- ปลูกป่าต้นน้ำ และบริเวณอ่างเก็บน้ำ
- ระบบป่าเปียก (Wet Fire Break)
- ปลูกป่าในที่สูง
- ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก
- ภูเขาป่า

(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐ : ปรับปรุงมาจาก สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

ปลูกป่าเพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“สร้างความสมดุลของระบบนิเวศน์และภูมิอากาศ รักษาต้นน้ำลำธาร ในระดับต้นน้ำ (ลุ่มน้ำย่อย) ให้ความชุ่มชื้นแก่ดิน และป้องกันภัยธรรมชาติ”

เศรษฐกิจ

“สร้างรายได้ที่ยั่งยืน จากป่าเศรษฐกิจ และ Eco-tourism”

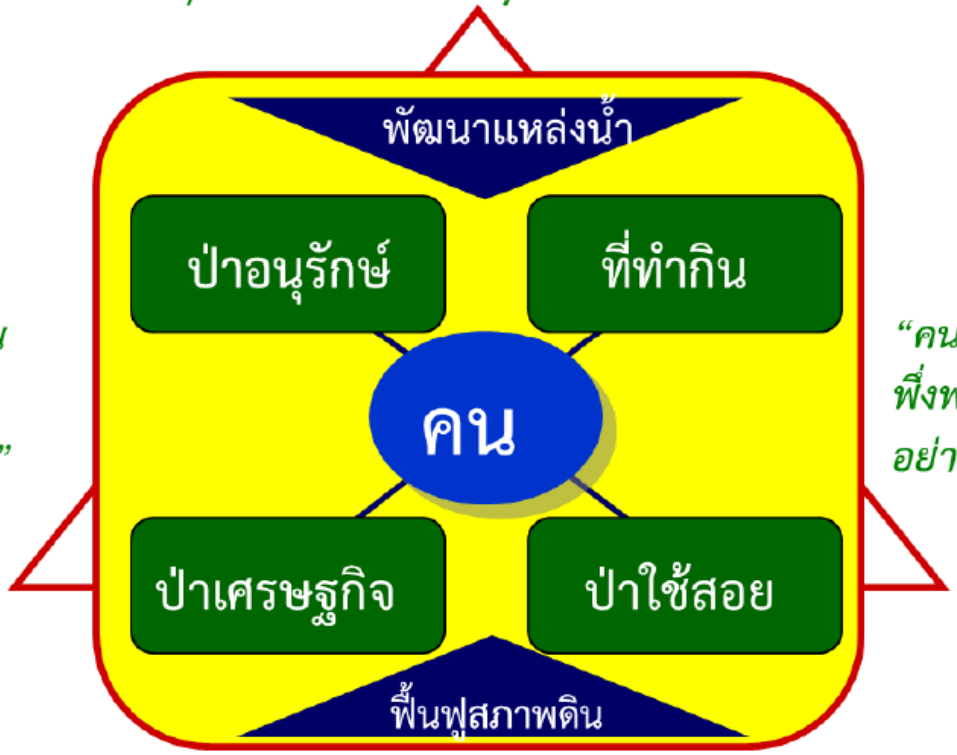

สังคม

“คน-สัตว์-ต้นไม้ พึ่งพาอาศัย และอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข”

(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

"...ดินแข็งอย่างนี้ใช้การไม่ได้ แต่ถ้าเราทำแนวหญ้าแฝกที่เหมาะสม มีฝนลงมา ความชื้นก็จะอยู่ในดิน รากแฝกมันลึกมาก ถึงให้เป็นเขื่อนกั้นแทนที่จะขุดฟืช จะเป็นเขื่อนที่มีชีวิต แล้วในที่สุด เนื้อที่ตรงนั้นก็จะเกิดเป็นดินผิว เราจะปลูกอะไรก็ได้ทั้งนั้น..."

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ระหว่างเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระเนตรงาน โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ วันพุธที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ดิน

- ดินที่ถูกชะล้าง → ปลูกหญ้าแฝก สร้างกำแพงที่มีชีวิต
- ดินเป็นหิน กรวด และแห้งแล้ง → ต้องยึดดิน และช่วยให้ชื้น
- ดินดาน ดินแข็ง และดินลูกรัง → ต้องสร้างของดีซ้อนบนของเลว
- ดินทราย → ต้องเพิ่มกันชนให้ดิน
- ดินเปรี้ยว หรือดินพรุ → ทำให้ดินโกรธ โดยการ "แกล้งดิน"
- ดินเค็ม → ต้องล้างความเค็ม
- ดินที่มีปัญหาอื่นๆ (เช่น ดินที่ลาดชันมาก ดินที่ชุ่มน้ำ ดินเป็นพิษ)

(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

การบริหารที่ดินและน้ำตามแนวทาง "เกษตรทฤษฎีใหม่"

The land and water management of the royal "New Agricultural Theory"

- ร้อยละ 30 ขุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำจำนวน 10,000 ลูกบาศก์เมตร
- 30% is designated for a pond to store 10,000 sq. meters rainwater.

- ร้อยละ 30 ที่ดินใช้สำหรับทำนาปลูกข้าว
- 30% is set aside for rice plantation.

- ร้อยละ 30 ที่ดินใช้สำหรับทำแปลงพืชไร่สวนผสม
- 30% is used for polyculture farming.

- ร้อยละ 10 ปลูกบ้านเรือนพักอาศัย
- 10% is for accommodation.

"...การพัฒนาที่ทำกินของราษฎรให้มีความอุดมขึ้น โดยการพัฒนาที่ดิน พัฒนาแหล่งน้ำ ตลอดจนฟื้นฟูสภาพป่า และใช้หลักวิชาการเกษตร ในการวางแผนการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์..."

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒

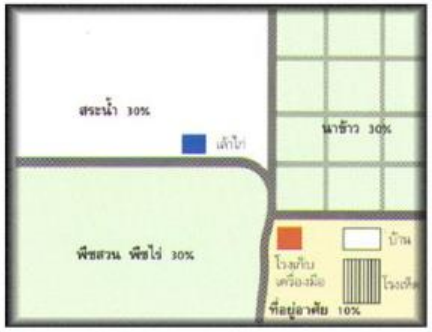

เกษตรทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น

ขั้นที่ 1 : จัดการพื้นที่เกษตรกรรมให้พึ่งตนเองได้

ขั้นที่ 2 : รวมกลุ่มในรูปสหกรณ์

ขั้นที่ 3 : ร่วมมือกับธุรกิจและแหล่งเงินทุนภายนอก

(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐ : ปรับปรุงมาจาก สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

"... ทุกคนทุกประเทศในโลก จึงย่อมมีส่วนรับผิดชอบอยู่ด้วยกัน ทั้งในการแก้ไข ลดปัญหา และปรับปรุง สร้างเสริมสภาวะแวดล้อม ให้กลับคืนมาสู่สภาพ อันจะเอื้อต่อการมีชีวิตอยู่อย่างเป็นสุข ของตนเองและเพื่อนมนุษย์ ..."

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพระราชพิธีรับมอบเรือขจัดคราบน้ำมัน ซึ่งรัฐบาลเดนมาร์กน้อมเกล้าฯ ถวาย เมื่อวันพุธที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๙

แนวทางกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียตามแนวพระราชดำริ

- ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ
- ใช้วิธีการง่ายๆ ไม่ต้องใช้เงินมาก

ขยะชุมชน

ขยะเปียก (ขยะอินทรีย์)	→	ปุ๋ยหมัก
ขยะแห้ง (ขยะรีไซเคิล)	→	แยกขาย เพื่อนำไปรีไซเคิล
ขยะอันตราย	→	ฝังกลบถูกหลักสุขาภิบาล

น้ำเสียชุมชน

ระบบบ่อผึ่ง	→	บ่อตกตะกอน – บ่อผึ่ง (บ่อบำบัด) – บ่อปรับสภาพ
ระบบหญ้ากรองน้ำเสีย	→	หญ้าสตาร์ / หญ้าคาลลา / หญ้าโคสครอส ฯลฯ
ระบบพืชกรองน้ำเสีย	→	ธูปฤาษี / กกกลม (จันทบูร) / หญ้าแฝก
ระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม	→	ระบบปิด – ระบบเปิด

(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

“...ถ้าน้ำมันเชื้อเพลิงหมดแล้ว ก็ใช้เชื้อเพลิงอย่างอื่นได้ มี แต่ต้องขยัน หาวิธีที่ทำให้เชื่อเพลิงเกิดใหม่ เชื่อเพลิงที่เรียกว่าน้ำมันนั้นมันจะหมด ภายในไม่กี่ปีหรือไม่กี่สิบปีก็หมด... ถ้าไม่ได้ทำเชื้อเพลิงทดแทน เราก็เดือดร้อน...”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิตฯ วันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘

พลังงานทดแทนในชุมชน

- ไบโอดีเซล
- เชื้อเพลิงสีเขียว จากวัชพืช และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐ : ปรับปรุงมาจาก สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

..... ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นสมบัติชาติ ภูมิปัญญาสากล ที่นานาชาติให้การยอมรับอย่างกว้างขวาง แม้ทิศทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ของโลกจะเป็นเช่นไรก็ตาม แต่หลักปรัชญานี้ ก็จะไม่เลือนหายไปกับหน้าประวัติศาสตร์ เพราะถือว่าเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลอย่างแท้จริง .....

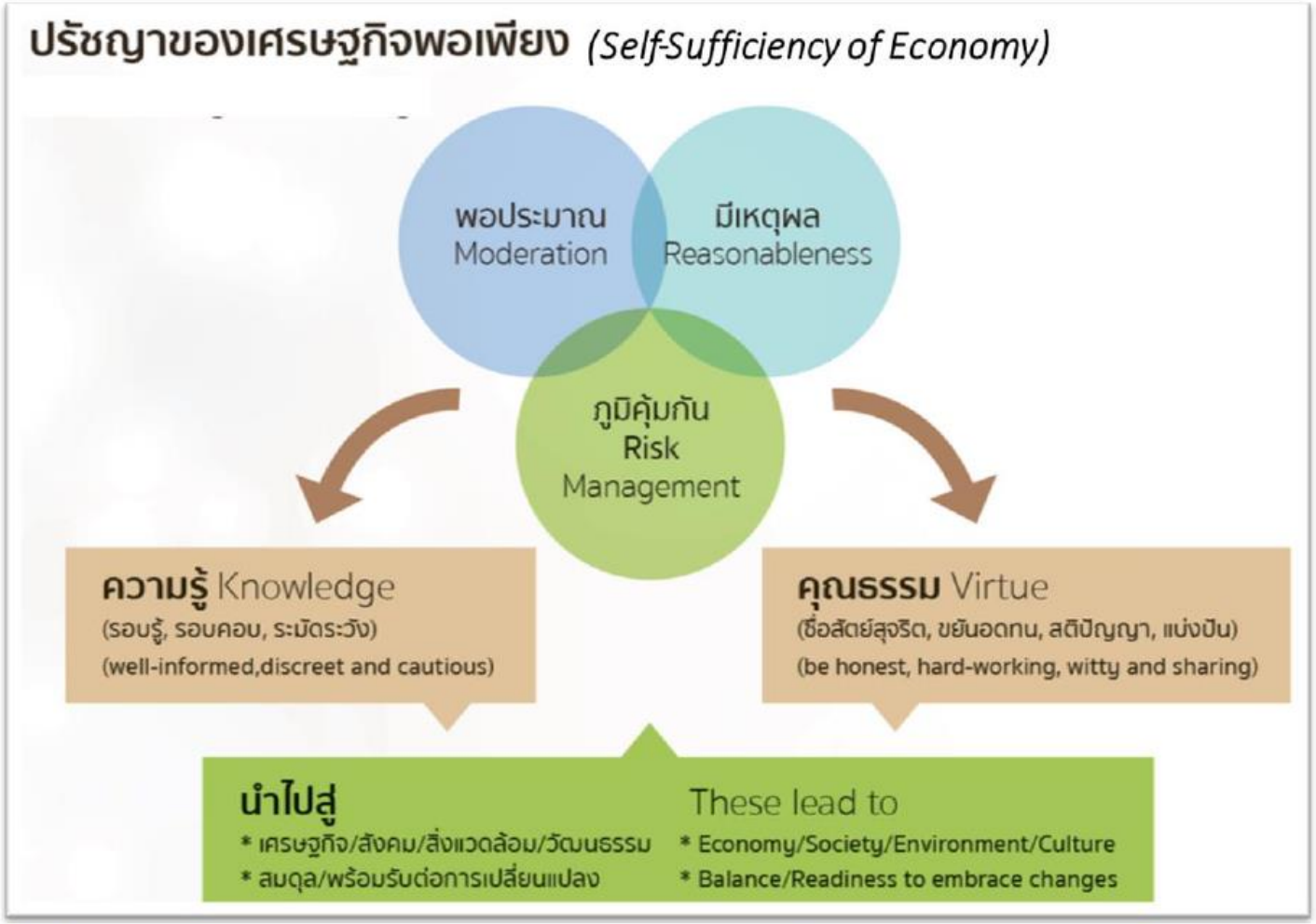

(แหล่งข้อมูลอ้างอิง : วารสาร Eco Challenge ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ฉบับเดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๙)

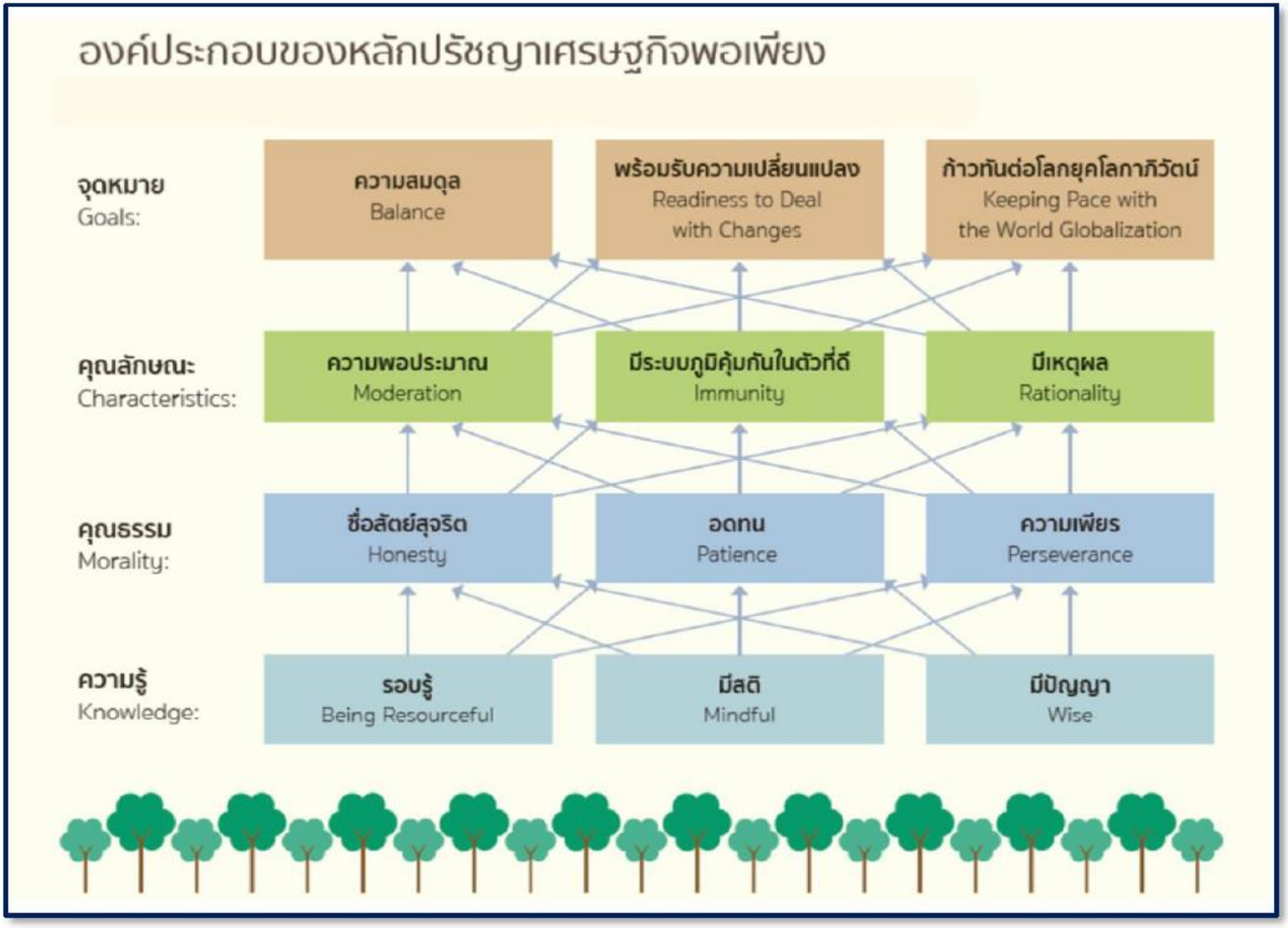

(แหล่งข้อมูลอ้างอิง : วารสาร Eco Challenge ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ฉบับเดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๙)

องค์ความรู้และข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ ที่จำเป็นในการดำเนินงานในการ *"เรียนรู้ เข้าใจ"* สู่ *"ภูมิปัญญาที่เข้าถึง"*
เพื่อ *"การพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล"* ด้วยการบริหารจัดการแบบองค์รวมและประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศ

ศักยภาพ ความจำเป็นพื้นฐานและปัญหาเร่งด่วน (ที่เป็นปัจจัยในการพัฒนาฯ) ของชุมชนและพื้นที่เป้าหมายฯ

ด้านกายภาพ

- น้ำ *(ดี แห้งแล้ง น้ำท่วม ตื้นเขิน...)*
- ป่า *(ดี ป่าเสื่อมโทรม ตัดไม้ไฟป่า...)*
- ดินและการเกษตร *(ดี เปรี้ยว เค็ม ทราย ตื้น พังทลาย...)*
- สิ่งแวดล้อมดี มีปัญหาขยะ น้ำเสีย
- สาธารณูปโภค พอ/ไม่เพียงพอ...

ด้านเศรษฐกิจ

- พอเพียง/ความยากจน
- ดี/การศึกษาไม่มีคุณภาพ
- มี/ขาดความรู้และทักษะในการประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะเทคโนโลยีการเกษตร และการตลาด
- ไม่มี/มีปัญหาสุขภาพ อบายมุข ยาเสพติด ...
- .....

ด้านสังคม

- วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม
- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ...

- ฝนหลวง
- พัฒนาแหล่งน้ำ
- โครงการแก้มลิง
- หญ้าแฝก
- แกล้งดิน
- ปลูกป่า
- กังหันน้ำชัยพัฒนา
- น้ำดีไล่น้ำเสีย
- กำจัดขยะและบำบัดน้ำเสีย
- เกษตรทฤษฎีใหม่
- พลังงานทดแทน

- ศิลปาชีพ
- ทุนการศึกษาพระราชทาน
- การศึกษาระบบทางไกล
- หน่วยแพทย์เคลื่อนที่
- เส้นทางเกลือ
- ธนาคารข้าว / ธนาคารโค-กระบือ

- พระอัจฉริยภาพด้านงานศิลปะและวัฒนธรรม (วรรณศิลป์ นัตถศิลป์ จิตรกรรม การถ่ายภาพ ดนตรี และกีฬา)

องค์ความรู้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

"ศาสตร์พระราชา" จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วประเทศ *(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐)*

จาก *“องค์ความรู้และภูมิปัญญา จากศาสตร์พระราชา”* ดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น สามารถนำมาประยุกต์ ***“สร้างนวัตกรรมทางความคิด”*** ได้ด้วย**กระบวนการ ๓ ส่วน** ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ได้แก่ :

- **“เรียนรู้ เข้าใจ”** ด้วยหลักการจากองค์ความรู้และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ที่ก่อให้เกิด
- ***“ภูมิปัญญา เข้าถึง”*** ด้วยการให้ความรู้ สื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย ทั้งในด้านศักยภาพ และสภาพปัญหาของการบริหารจัดการ “ฝน/ธรรมชาติ-น้ำ-ป่า-ดิน-เกษตร-สิ่งแวดล้อม-พลังงานทดแทน-การผลิต/การตลาด/การขนส่ง” เพื่อนำไปสู่การ
- ***“พัฒนา”*** ชุมชนและพื้นที่ให้มีแนวทางที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการดำรงชีวิตที่พอเพียง ตามแนวทางของ *“ศาสตร์พระราชา* และ *“ภูมิปัญญา”* ด้วย**การบริหารจัดการแบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศ** เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลที่มี **“คุณค่า”** ที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นพลวัต ให้กับชุมชนและพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ อย่างยั่งยืนและมีความสมดุลสืบไปด้วย **“คุณธรรมนำความรู้”**

ปรัชญาและหลักการทรงงาน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
นำสู่ "นวัตกรรมทางความคิด" เพื่อ "การบริหารจัดการแบบองค์รวม"
"เรียนรู้ เข้าใจ"
องค์ความรู้ และข้อมูลพื้นฐาน
-หลักการในการดำเนินงานฯ
-ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของชุมชนและพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์ลำดับความสำคัญตามสภาพปัญหาความจำเป็นพื้นฐานและสภาพปัญหาเร่งด่วนด้วยภูมิสารสนเทศ เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายในระดับชุมชนในการพัฒนาที่กำกับด้วย "คุณธรรมนำความรู้"
"ภูมิปัญญา เข้าถึง"
ให้ความรู้ สื่อสาร และสร้างการมีส่วนร่วม
- สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจกับชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย
- ร่วมกันวิเคราะห์และลำดับความสำคัญของสภาพปัญหาความจำเป็นพื้นฐานและปัญหาเร่งด่วนของชุมชนในพื้นที่ด้วยภูมิสารสนเทศ
- ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ "แบบองค์รวม"
"พัฒนา"
พัฒนาชุมชน และพื้นที่
- สร้างทีมพี่เลี้ยง
- จัดทำแนวทางการพัฒนาชุมชนและพื้นที่ในระดับพื้นที่โครงการฯ
- ศึกษาดูงาน / แลกเปลี่ยนเรียนรู้ / ฝึกปฏิบัติตามแนวทางของความรู้ของ "ศาสตร์พระราชา"
- ทีมพี่เลี้ยงให้คำแนะนำในชุมชนและพื้นที่
- ติดตามและประเมินประสิทธิผลการพัฒนาศักยภาพชุมชนและพื้นที่
อย่างยั่งยืนและสมดุล
ชุมชนคือเจ้าของพื้นที่
(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐)

ภาคที่ ๒

เส้นทางประวัติศาสตร์ : เสด็จฯ เยี่ยมราษฎร ๔ ภาค ที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ใน ๗ ทศวรรษ

๒.๑.๑	เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรภาคกลางเป็นภาคแรก ในปี ๒๔๙๗ และปี ๒๔๙๘
๒.๑.๒	เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒ – ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๘
๒.๑.๓	เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรภาคเหนือ ๒๘ กุมภาพันธ์ – ๑๗ มีนาคม ๒๕๐๑
๒.๑.๔	เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรภาคใต้ ๖ – ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๒

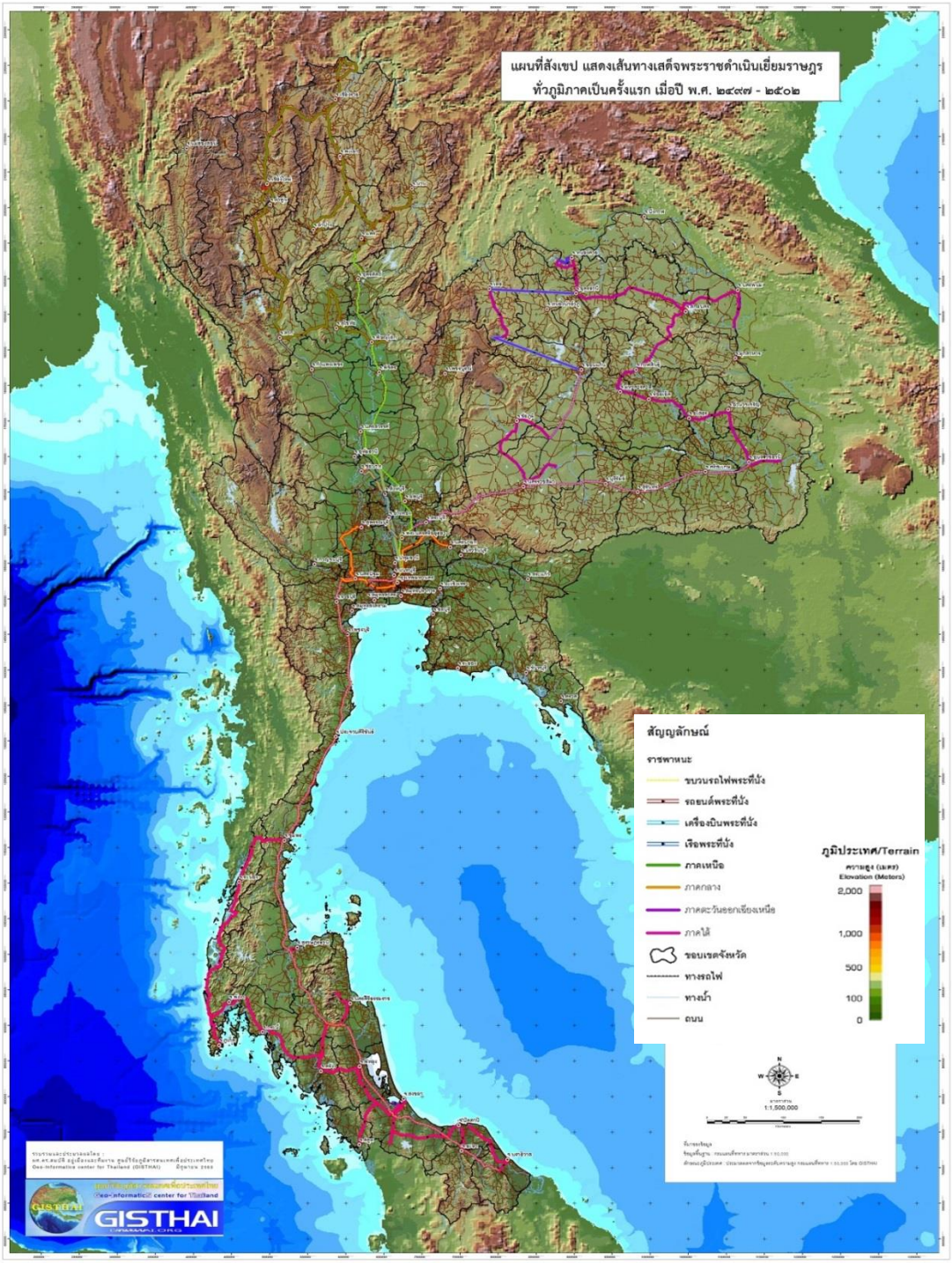

แผนที่สังเขปแสดงเส้นทาง
ประวัติศาสตร์ครั้ง *พระบาทสมเด็จ*
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎร
ใน ๔ ภูมิภาคเป็นครั้งแรกในรัชกาล
โดยเริ่มจากภาคกลาง (ในปี ๒๔๙๗)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ในปี ๒๔๙๘)
ภาคเหนือ (ในปี ๒๕๐๑) และ
ภาคใต้ (ในปี ๒๕๐๒) ตามลำดับ

การขับเคลื่อนโครงการโดยใช้ "ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ" เป็นแม่ข่าย ร่วมกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

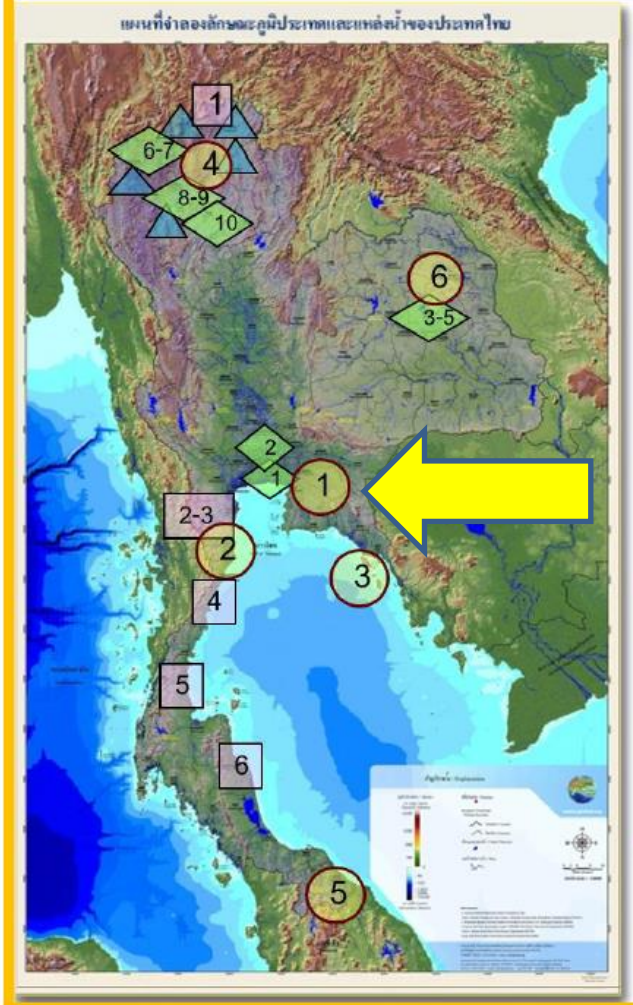

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา : *พัฒนาเกษตรกรรมที่สมบูรณ์*
2. ห้วยทราย อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี : *ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม*
3. อ่าวคุ้งกระเบน อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี : *ฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล*
4. ห้วยฮ่องไคร้ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ : *พัฒนาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร*
5. พิกุลทอง อ.เมือง จ.นราธิวาส : *แก้ปัญหาดินพรุในภาคใต้*
6. ภูพาน อ.เมือง จ.สกลนคร : *พัฒนาอาชีพเกษตร/อุตสาหกรรมในครัวเรือน*

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง *38 แห่งใน 5 จังหวัดภาคเหนือ*
(เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน)

โครงการพัฒนาต่างๆ

1. โครงการพัฒนาดอยตุง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
2. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
3. โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จ.เพชรบุรี
4. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรี อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์
5. โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ อ.ปะทิว จ.ชุมพร
6. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช

ศูนย์ศิลปาชีพ

1. ศูนย์กลางศิลปาชีพ ณ สวนจิตรลดา
2. ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร จ.อยุธยา
3. ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม จ.สกลนคร
4. ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบ้านจาร จ.สกลนคร
5. ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบ้านทรายทอง จ.สกลนคร
6. ศูนย์ศิลปาชีพ จ.แม่ฮ่องสอน
7. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านห้วยเดื่อ จ.แม่ฮ่องสอน
8. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านแม่ต๋ำ จ.เชียงใหม่
9. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านวัดจันทร์ จ.เชียงใหม่
10. ศูนย์ศิลปาชีพเครื่องปั้นดินเผา จ.ลำปาง

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐ : ปรับปรุงมาจาก สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

แผนที่แบบจำลองภูมิประเทศโดยสังเขป ที่แสดงที่ตั้งของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖ แห่ง ซึ่งครอบคลุมทุกภูมิภาค รวมทั้งที่ตั้งของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงฯ ใน ๕ จังหวัดภาคเหนือ ที่ตั้งของโครงการพัฒนาต่างๆที่สำคัญ และที่ตั้งของศูนย์ศิลปาชีพ

“สรุปภาพรวมข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดาริ” เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้
(แหล่งข้อมูลอ้างอิง : http://www.rdpb.go.th/rdpb/projectData/files/summary_roy_project59.pdf)

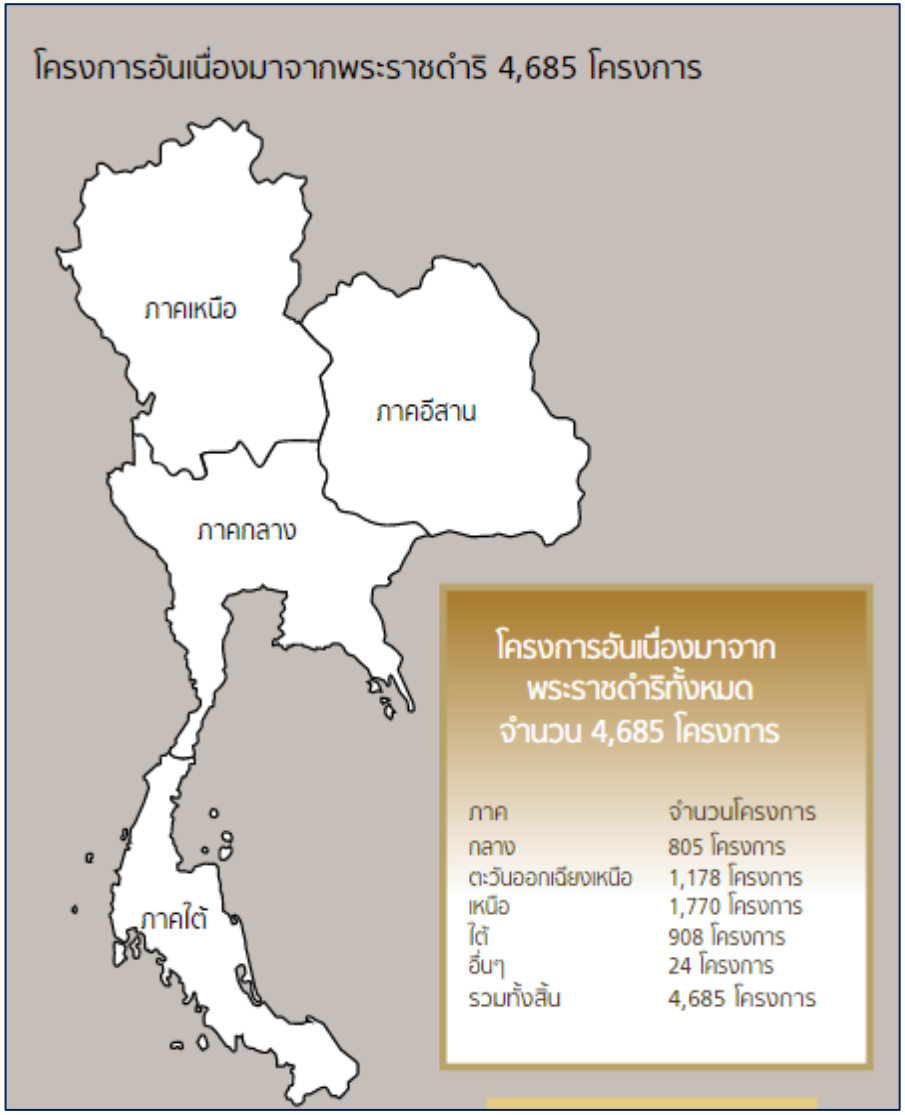

ภาพแผนที่แสดงจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมด ๔,๖๘๕ โครงการ ที่จำแนกตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งสามารถเข้าไปสืบค้นเพื่อการศึกษา และเรียนรู้ในรายละเอียดเพิ่มเติมจาก http://www.rdpb.go.th/ ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และสามารถแยกประเภทการพัฒนาของแต่ล่ะจังหวัดในแต่ละภาค *(แหล่งอ้างอิงข้อมูล : http://www.rdpb.go.th/Projects/ProjectPage/60?title=%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A0%E0%B8%97%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%86)*

www.rdpb.go.th/rdpb/projectData/rp_central.htm

MapWindow Confere | MapWindow Open S | Innovative Tech in the | Geol 4048 - Geologic | Sombat Yumuang

กลับสู่หน้าหลัก

สรุปภาพรวมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาคเหนือ

ภาคกลาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคใต้

ไม่ระบุจังหวัด

ภาคกลาง

สรุปภาพรวมข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง

1. กรุงเทพมหานคร
2. กาญจนบุรี
3. จันทบุรี
4. ฉะเชิงเทรา
5. ชลบุรี
6. ชัยนาท
7. ตราด
8. นครนายก
9. นครปฐม
10. นนทบุรี
11. ปทุมธานี
12. ประจวบคีรีขันธ์
13. ปราจีนบุรี
14. อยุธยา
15. เพชรบุรี
16. ราชบุรี
17. ระยอง
18. ลพบุรี
19. สมุทรปราการ
20. สมุทรสงคราม
21. สมุทรสาคร
22. สระบุรี
23. สระแก้ว
24. สิงห์บุรี

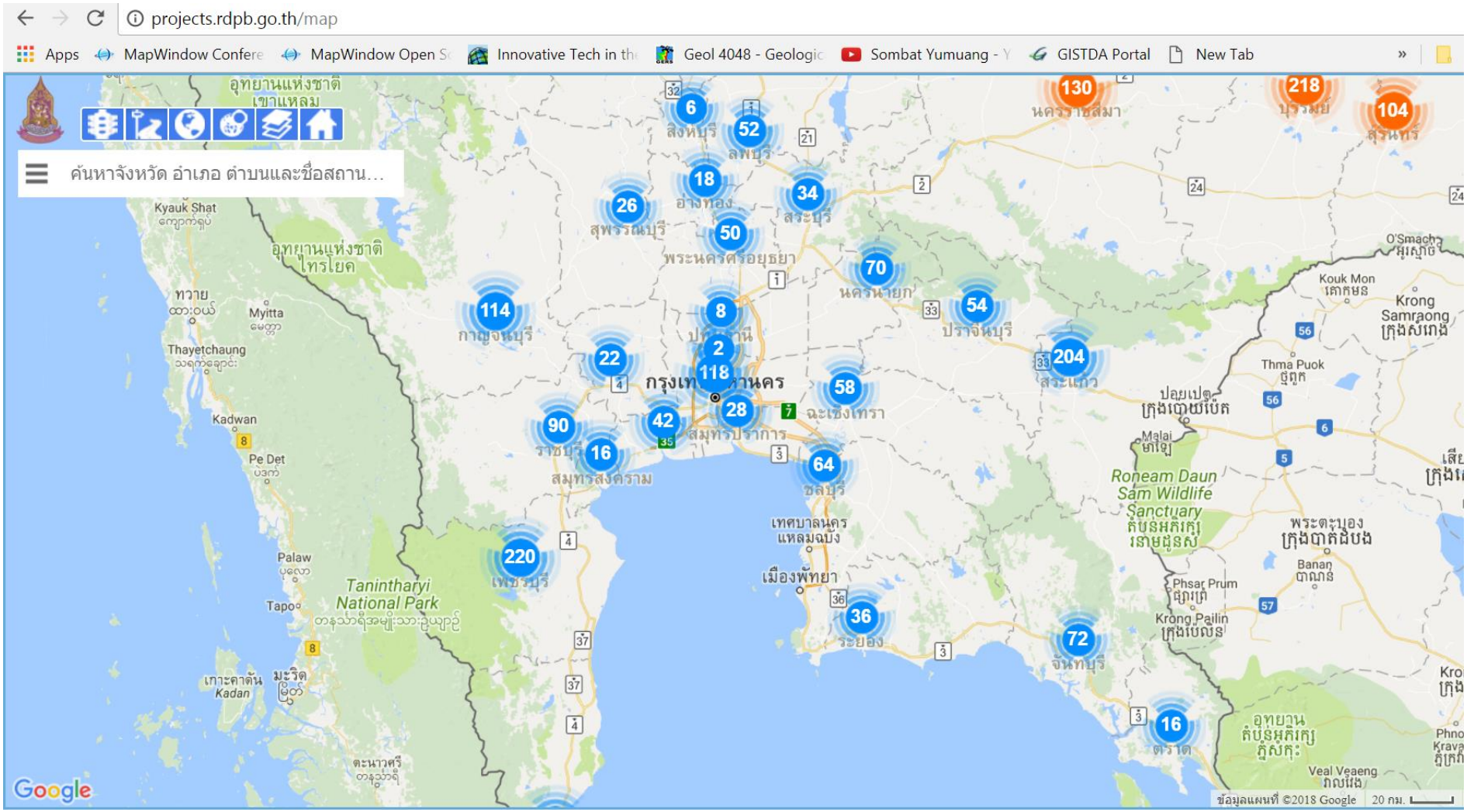
projects.rdpb.go.th/map
Apps
MapWindow Confere
MapWindow Open S
Innovative Tech in th
Geol 4048 - Geologic
Sombat Yumuang - Y
GISTDA Portal
New Tab
ค้นหาจังหวัด อำเภอ ตำบนและชื่อสถาน...
อุทยานแห่งชาติ เขาแหลม
Kyauk Shat
อุทยานแห่งชาติ ไทรโยค
ทวาย
Myitta
Thayetchaung
Kadwan
Pe Det
Palaw
Tapo
Tanintharyi National Park
เกาะคาดัน Kadan
มะริด
ตะนาวศรี
6
สิงห์บุรี
52
ลพบุรี
18
อ่างทอง
26
สุพรรณบุรี
34
สระบุรี
50
พระนครศรีอยุธยา
70
นครนายก
54
ปราจีนบุรี
114
กาญจนบุรี
8
ปทุมธานี
2
118
กรุงเทพมหานคร
22
28
สมุทรปราการ
58
ฉะเชิงเทรา
42
90
ราชบุรี
16
สมุทรสงคราม
64
ชลบุรี
220
เพชรบุรี
เทศบาลนคร แหลมฉบัง
เมืองพัทยา
36
ระยอง
72
จันทบุรี
16
ตราด
130
นครราชสีมา
218
บุรีรัมย์
104
สุรินทร์
204
สระแก้ว
O'Smach
Kouk Mon
Krong Samraong
Thma Puok
ปอยเปต
Malai
Roneam Daun Sam Wildlife Sanctuary
พระตะบอง
Banan
Phsar Prum
Krong Pailin
อุทยาน
Veal Veaeng
Google
ข้อมูลแผนที่ ©2018 Google
20 กม.

ภาพข้อมูลจากดาวเทียม Google Earth : 19-8-2015
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

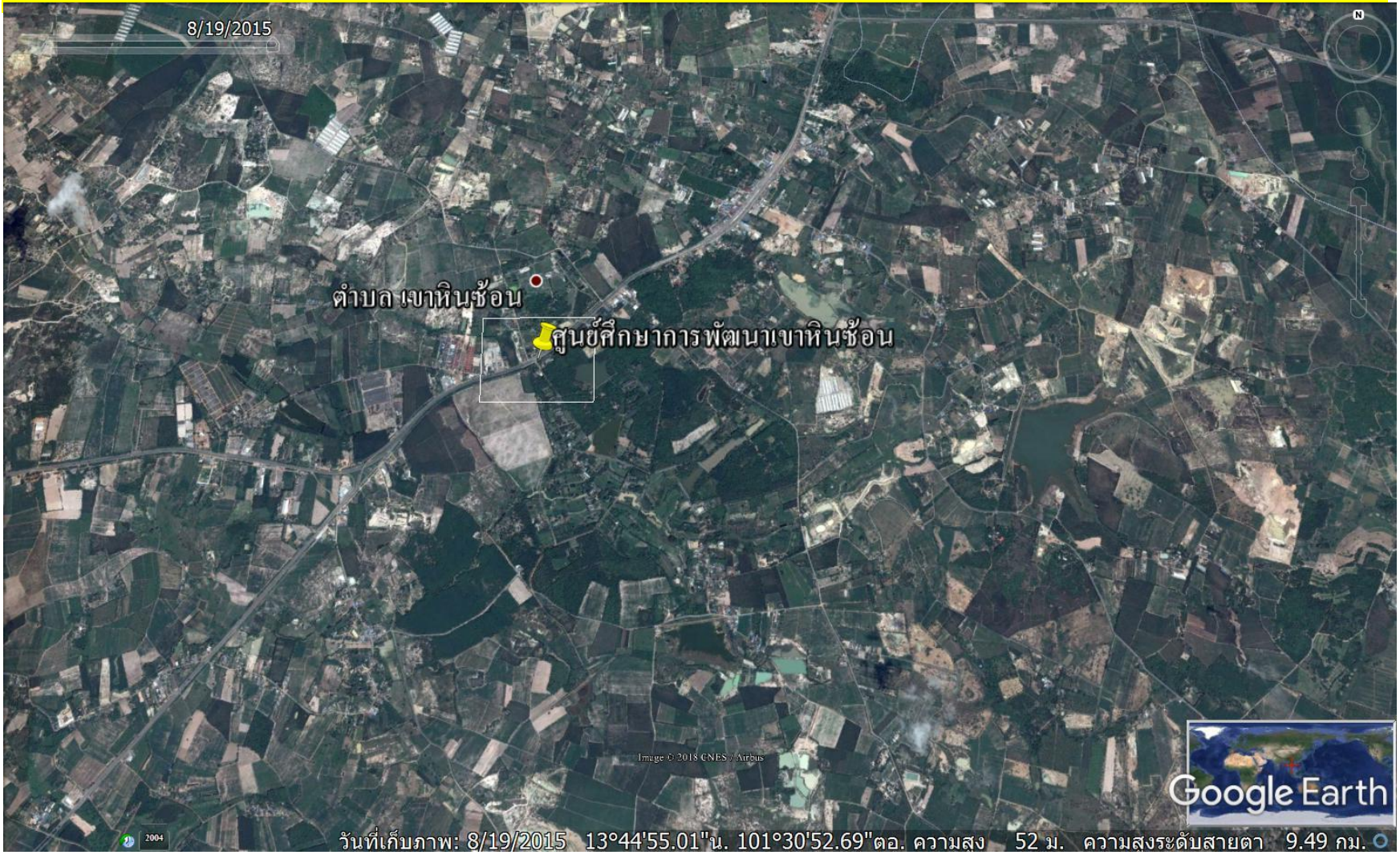

ภาพข้อมูลจากดาวเทียม Google Earth : 30-11-2004
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

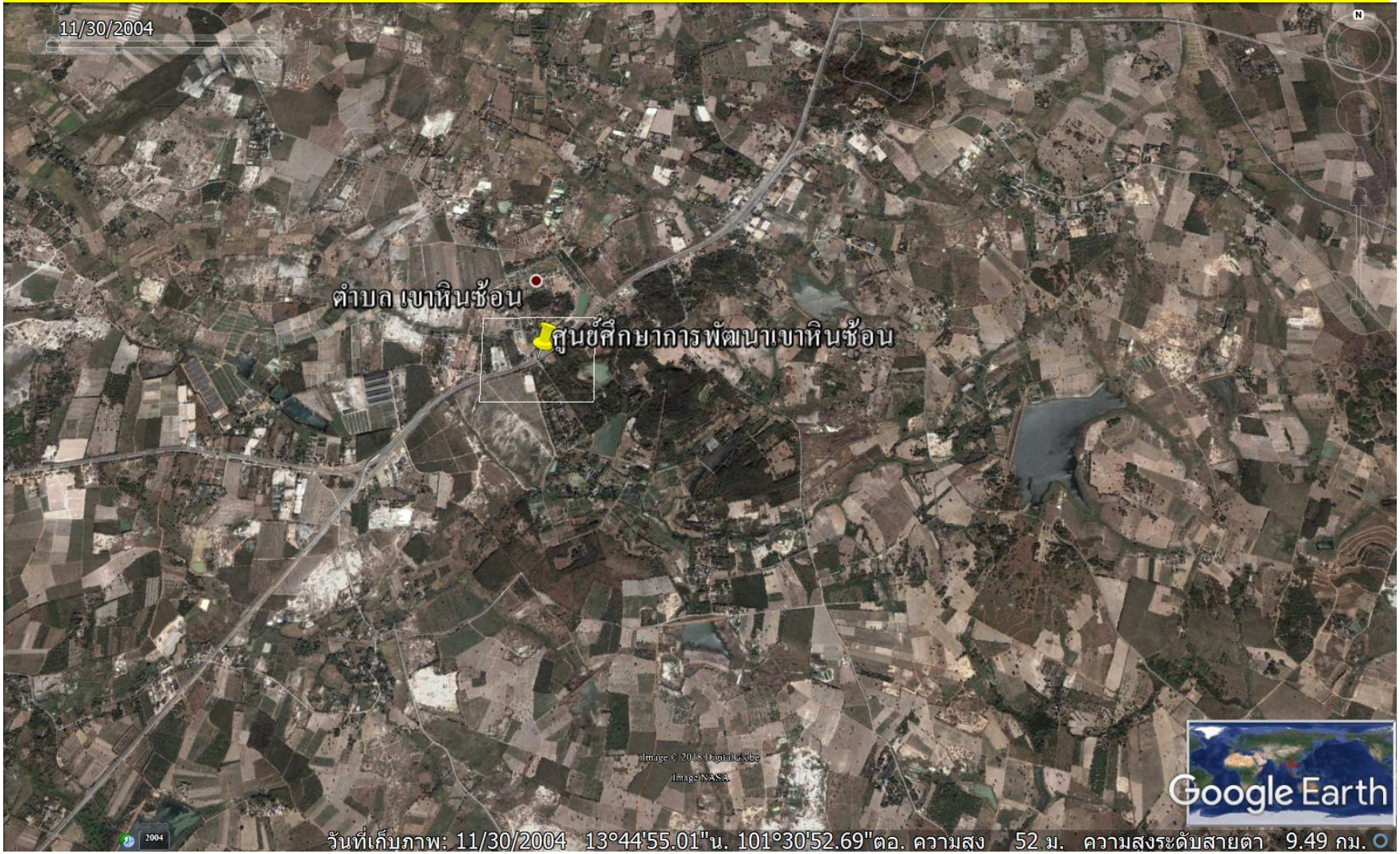

ภาพข้อมูลจากดาวเทียม Google Earth : 30-11-2004
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

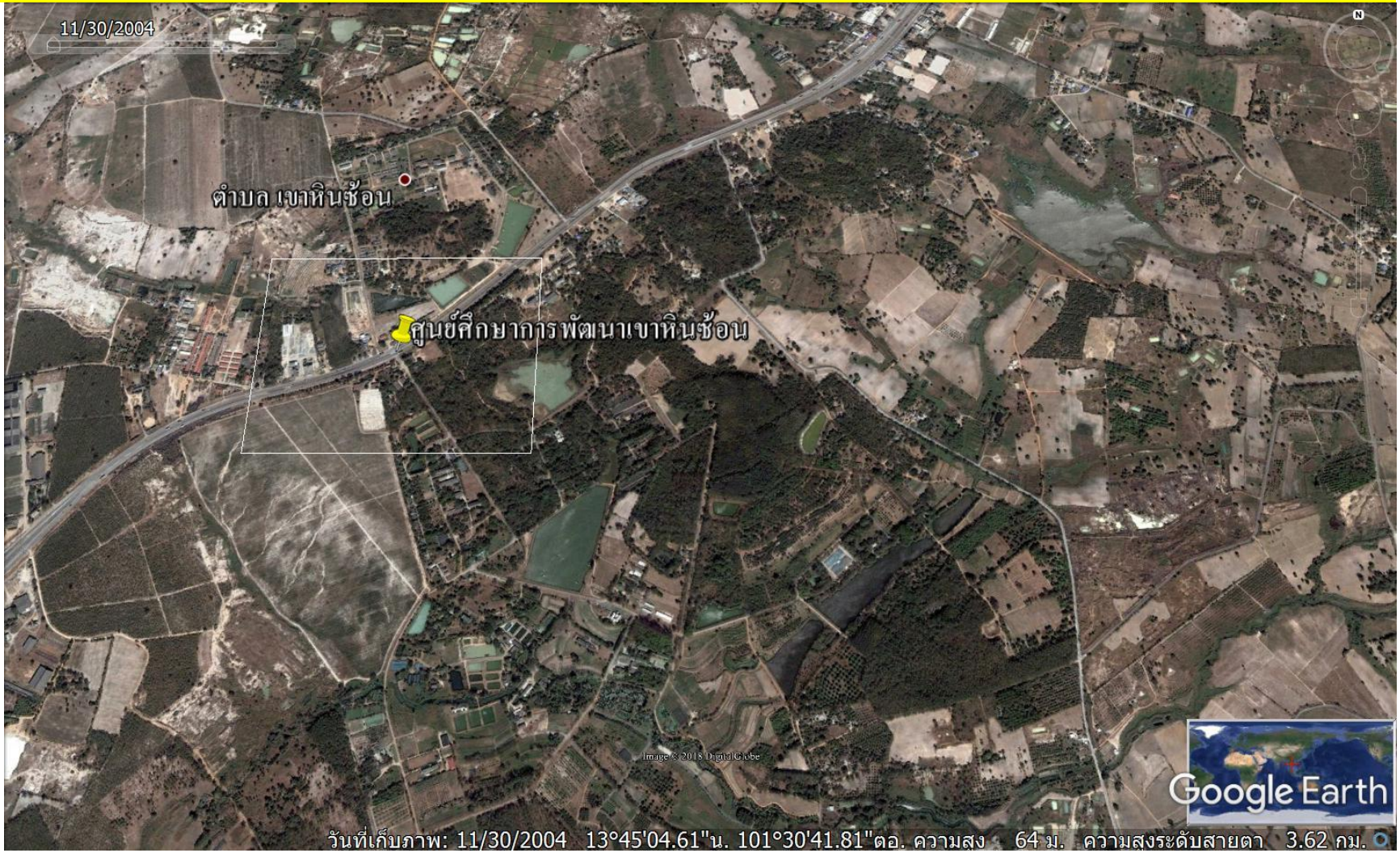

ภาพข้อมูลจากดาวเทียม Google Earth : 19-8-2015
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

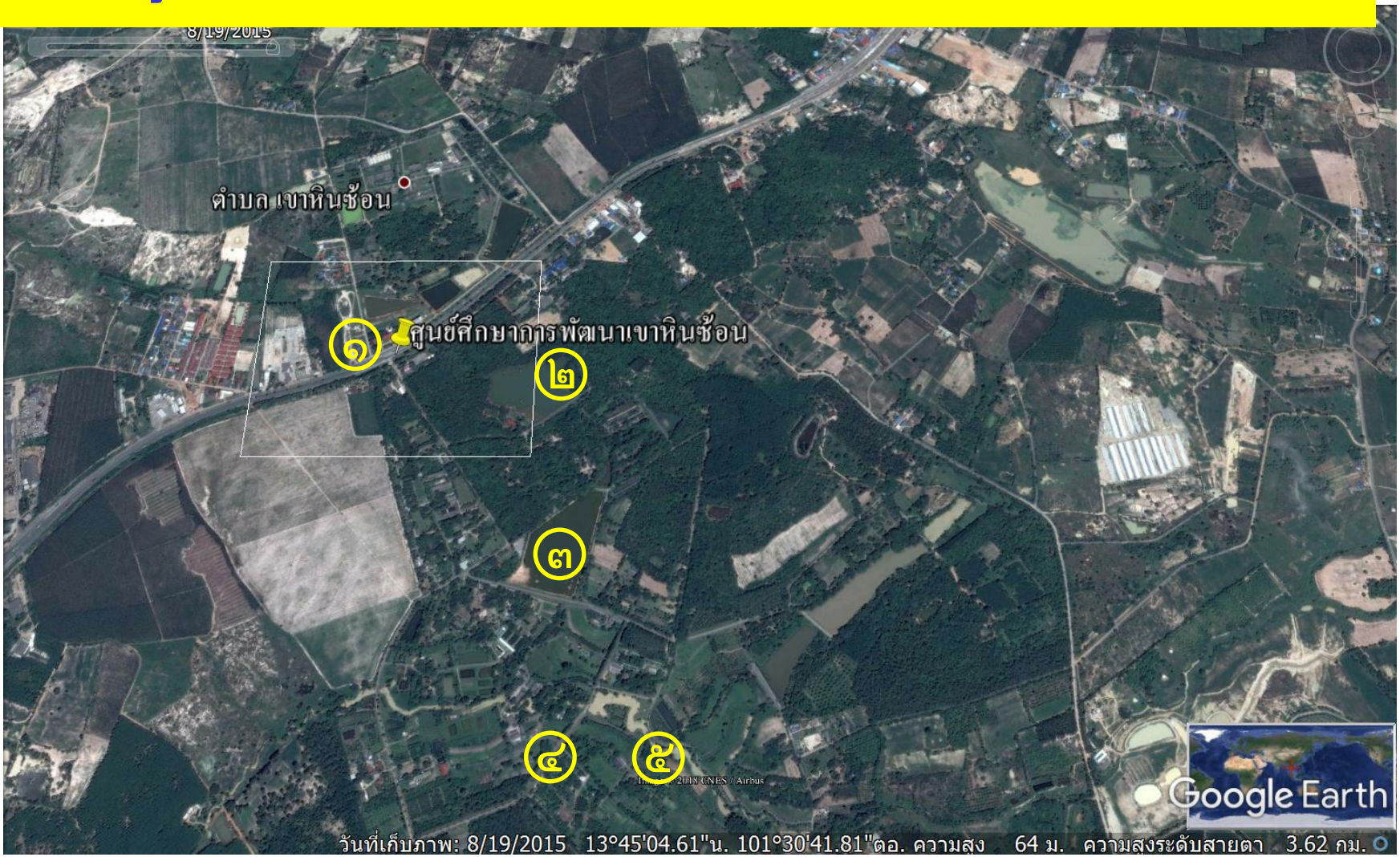

๑ มกราคม ๒๕๖๑ :ได้มีโอกาสไปเรียนรู้เพิ่มเติม "ภูมิปัญญาตามรอยพระบาท ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ" ที่ ร.๙ ได้ทรงงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ .. จากพื้นดินทรายที่แห้งแล้งทิ้งร้าง ไม่มีน้ำ ไม่มีป่า ไม่มีพื้นที่เกษตร ในพื้นที่ ๕๖,๐๐๐ ไร่ (และพื้นที่ข้างเคียง !!) ที่ค่อยๆเปลี่ยนมาเป็นสภาพเช่นนี้ในปัจจุบัน

๒

๓

๔
แนวพระราชดำริกับการพัฒนาการเกษตรยั่งยืน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่าการใช้ที่ดินทำการเกษตรเกือบทุกพื้นที่ในประเทศ จะทำการบุกเบิกป่าแล้วปลูกพืชชนิดเดียวเป็นแปลงใหญ่ ปีแรกๆ ผลผลิตจะดีมากเพราะเป็นป่าเปิด ในปีต่อไปดินจะเสื่อมคุณภาพผลผลิตลดลงทุกปี ต้องใส่ปุ๋ยเคมี ฉีดสารพิษลงดินเพื่อฆ่าโรคและแมลง สุดท้ายทำอะไรไม่ได้เลย ประเทศไทยจะกลายเป็นทะเลทรายในที่สุด
ทรงเน้นถึงการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน ต้องให้สอดคล้องหรือเลียนแบบธรรมชาติ โดยทรงให้ความสำคัญกับดิน การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การไม่ปอกเปลือกเปลือยดิน การปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ จะทำให้พืชแข็งแรงมีผลผลิตสูง และมีความต้านทานต่อโรคและแมลง

๕

ภาพข้อมูลจากดาวเทียม Google Earth : 31-12-2016

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ-ธาราบางคล้า

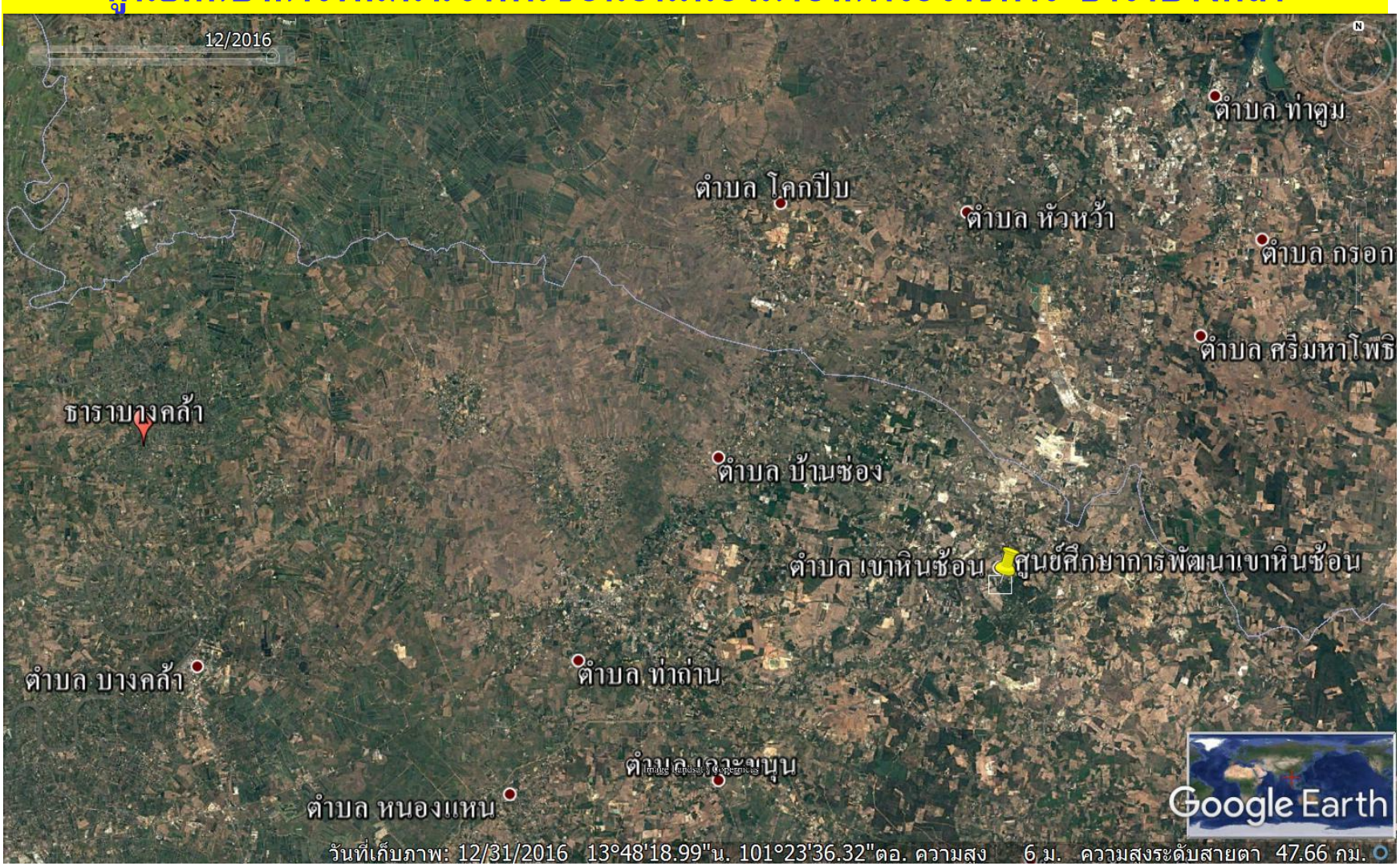

ภาพข้อมูลจากดาวเทียม Google Earth : 31-12-1984

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ-ธาราบางคล้า

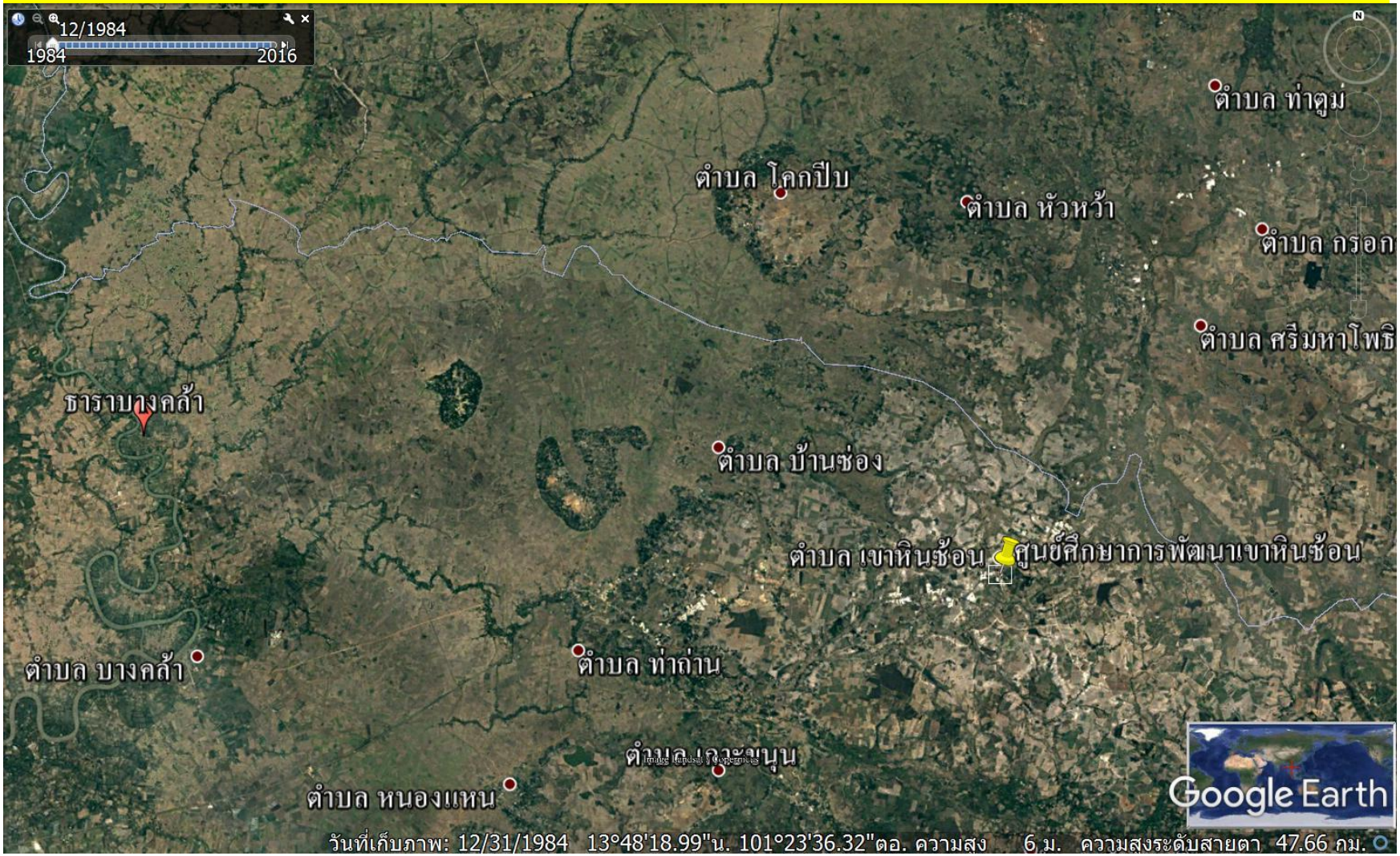

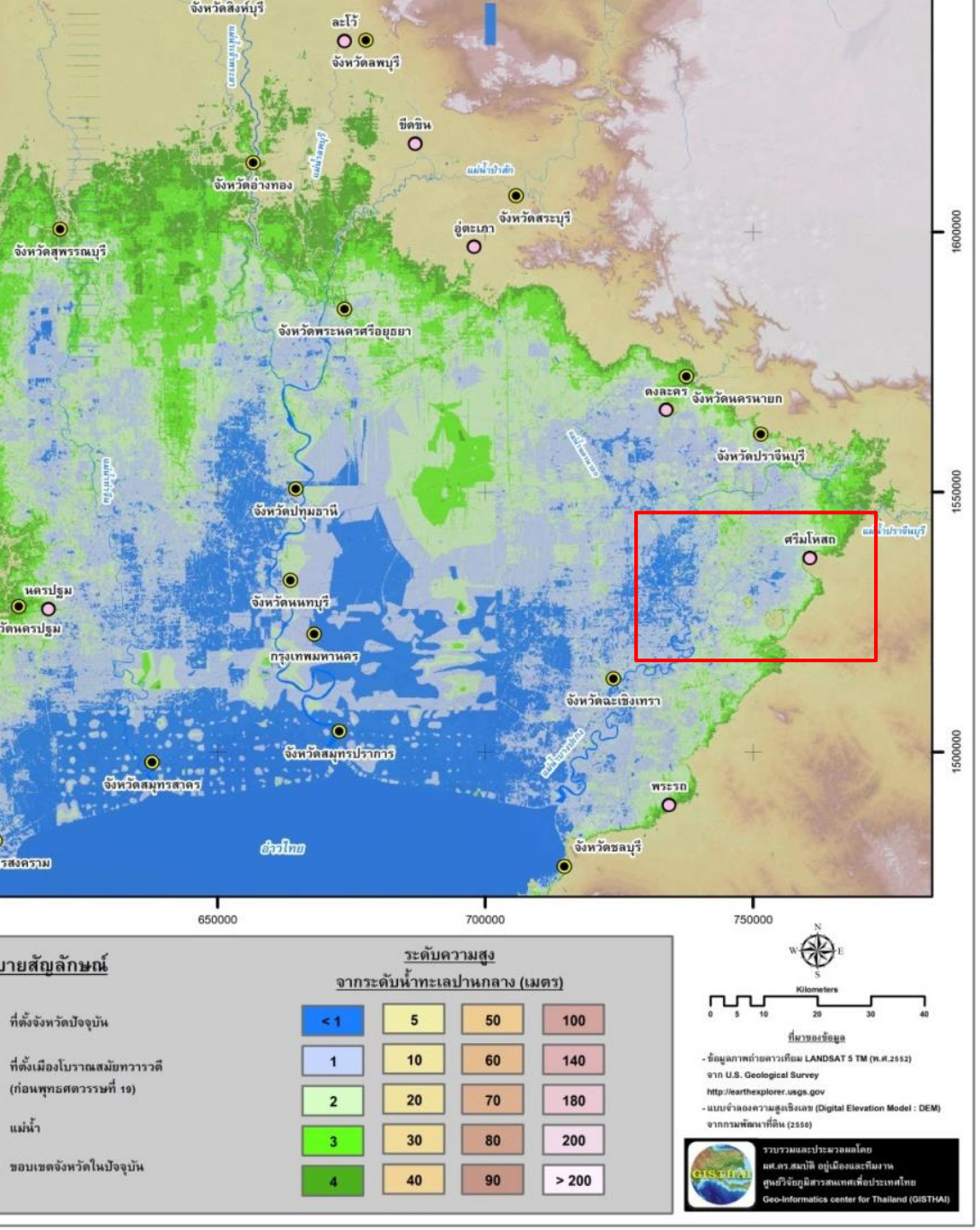

แผนที่แบบจำลองลักษณะภูมิประเทศ ในพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยาตอนล่าง - LCPY) ที่จัดทำมาจาก *Digital Elevation Model* มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ของกรมพัฒนาที่ดิน ที่จำแนกช่วงชั้นความสูง ทุกๆ ๑ เมตร จากระดับน้ำทะเล (*MSL*) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ในตอนล่างเกือบทั้งหมดของ *LCPY* ที่ติดกับอ่าวไทย มีระดับความสูงที่ต่ำกว่า ๑ เมตร จาก *MSL (สีฟ้าเข้ม)*

แผนที่แสดงพื้นที่น้ำท่วมบริเวณลุ่มแม่น้ำบางปะกง
จังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และนครนายก

Geo-Informatics center of Thailand
www.gisthai.org

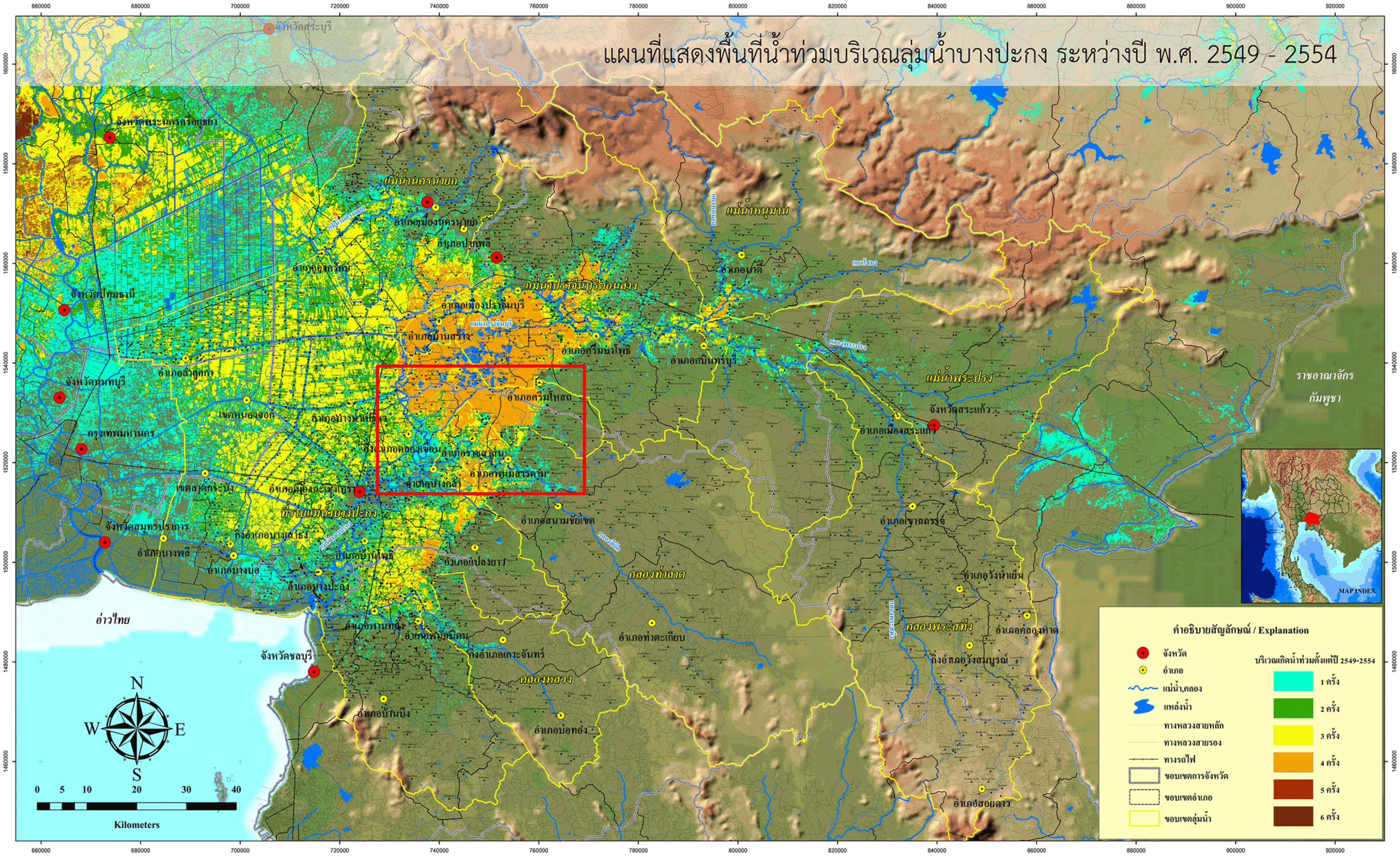

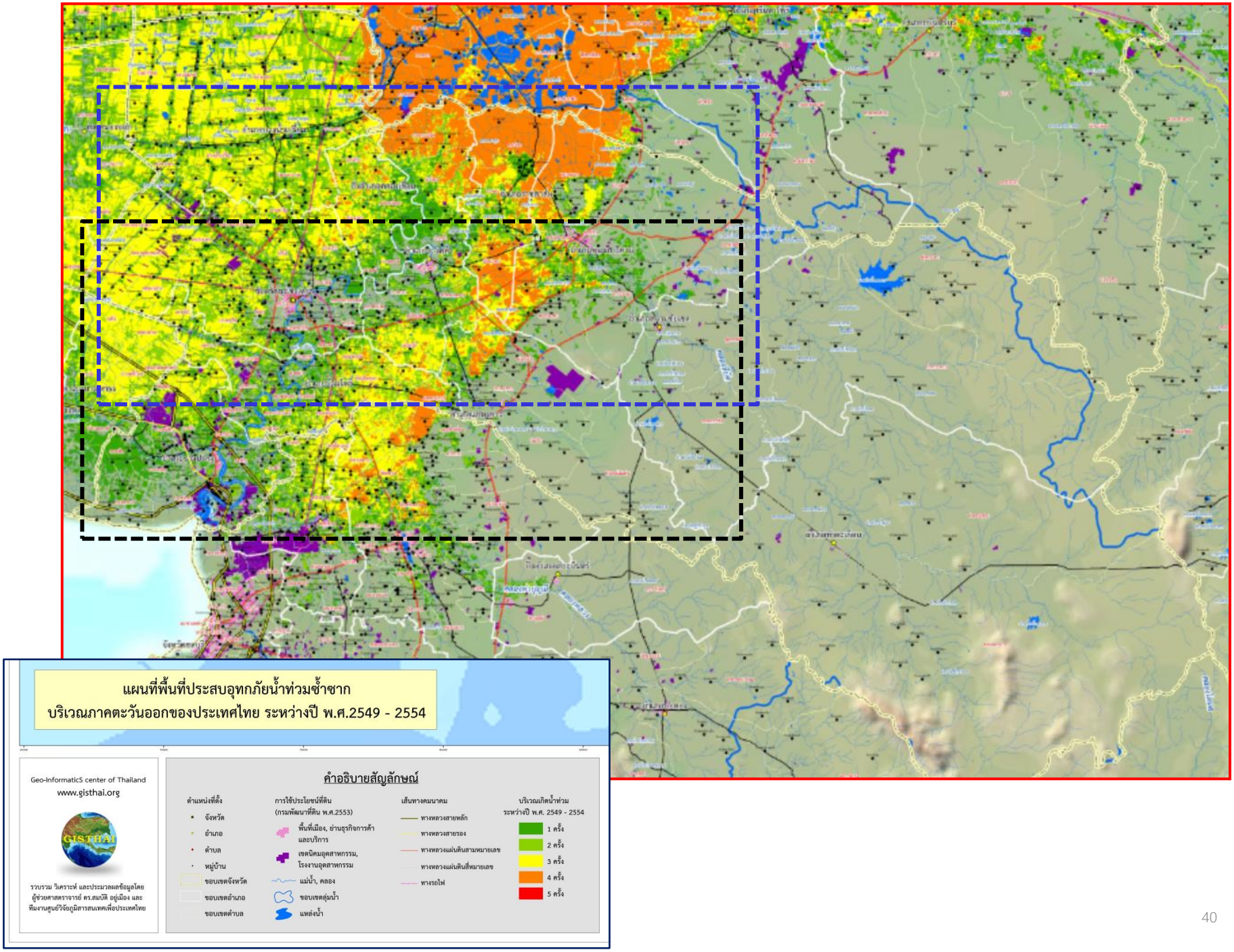
แผนที่พื้นที่ประสบอุทกภัยน้ำท่วมซ้ำซาก
บริเวณภาคตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2549 - 2554
Geo-Informatics center of Thailand
www.gisthai.org
GISTHAI
รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลโดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อยู่เมือง และ
ทีมงานศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อประเทศไทย
คำอธิบายสัญลักษณ์
ตำแหน่งที่ตั้ง
จังหวัด
อำเภอ
ตำบล
หมู่บ้าน
ขอบเขตจังหวัด
ขอบเขตอำเภอ
ขอบเขตตำบล
การใช้ประโยชน์ที่ดิน
(กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2553)
พื้นที่เมือง, ย่านธุรกิจการค้า
และบริการ
เขตนิคมอุตสาหกรรม,
โรงงานอุตสาหกรรม
แม่น้ำ, คลอง
ขอบเขตลุ่มน้ำ
แหล่งน้ำ
เส้นทางคมนาคม
ทางหลวงสายหลัก
ทางหลวงสายรอง
ทางหลวงแผ่นดินสามหมายเลข
ทางหลวงแผ่นดินสี่หมายเลข
ทางรถไฟ
บริเวณเกิดน้ำท่วม
ระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2554
1 ครั้ง
2 ครั้ง
3 ครั้ง
4 ครั้ง
5 ครั้ง

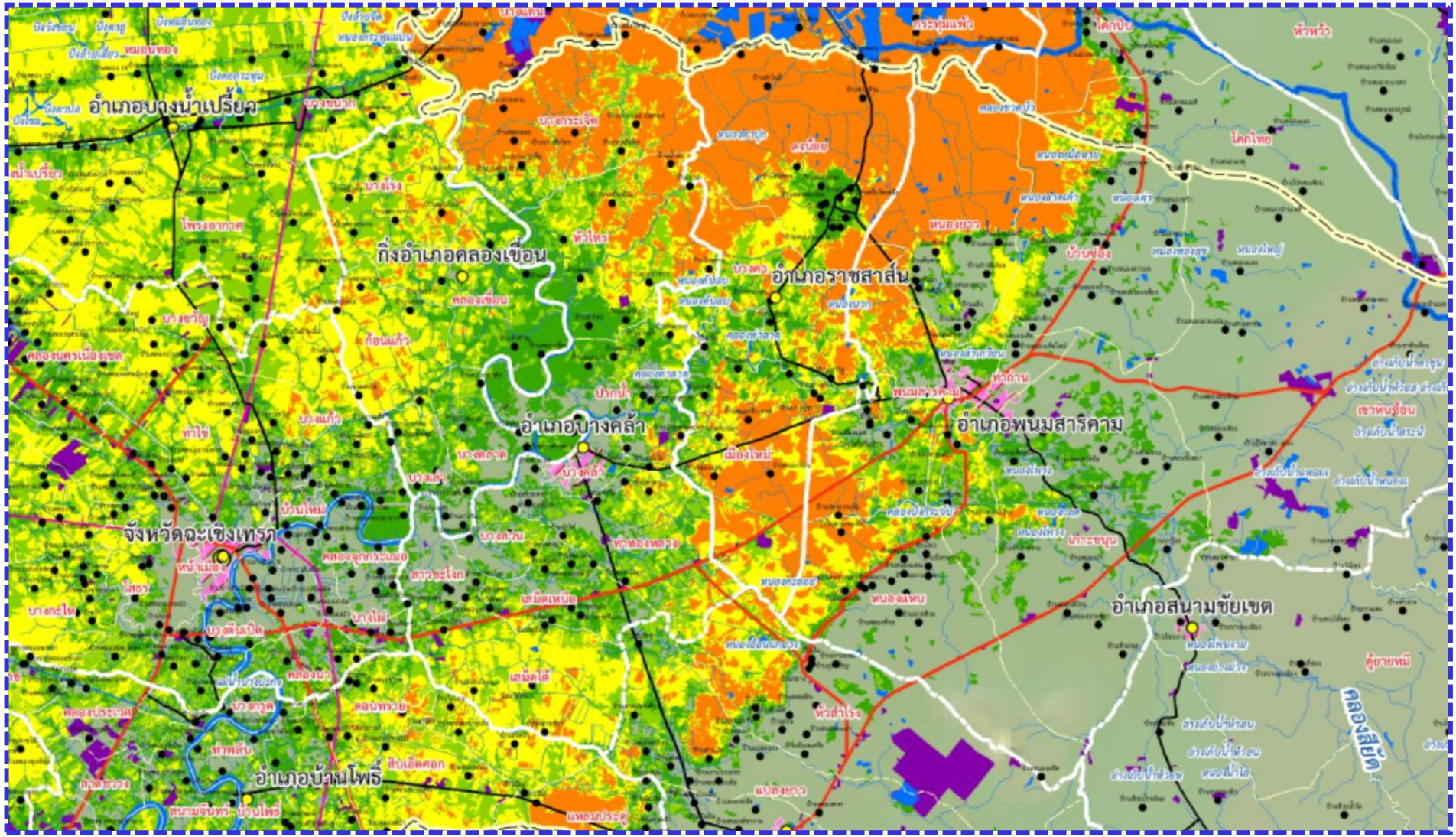

แผนที่พื้นที่ประสบอุทกภัยน้ำท่วมซ้ำซาก
บริเวณภาคตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2549 - 2554

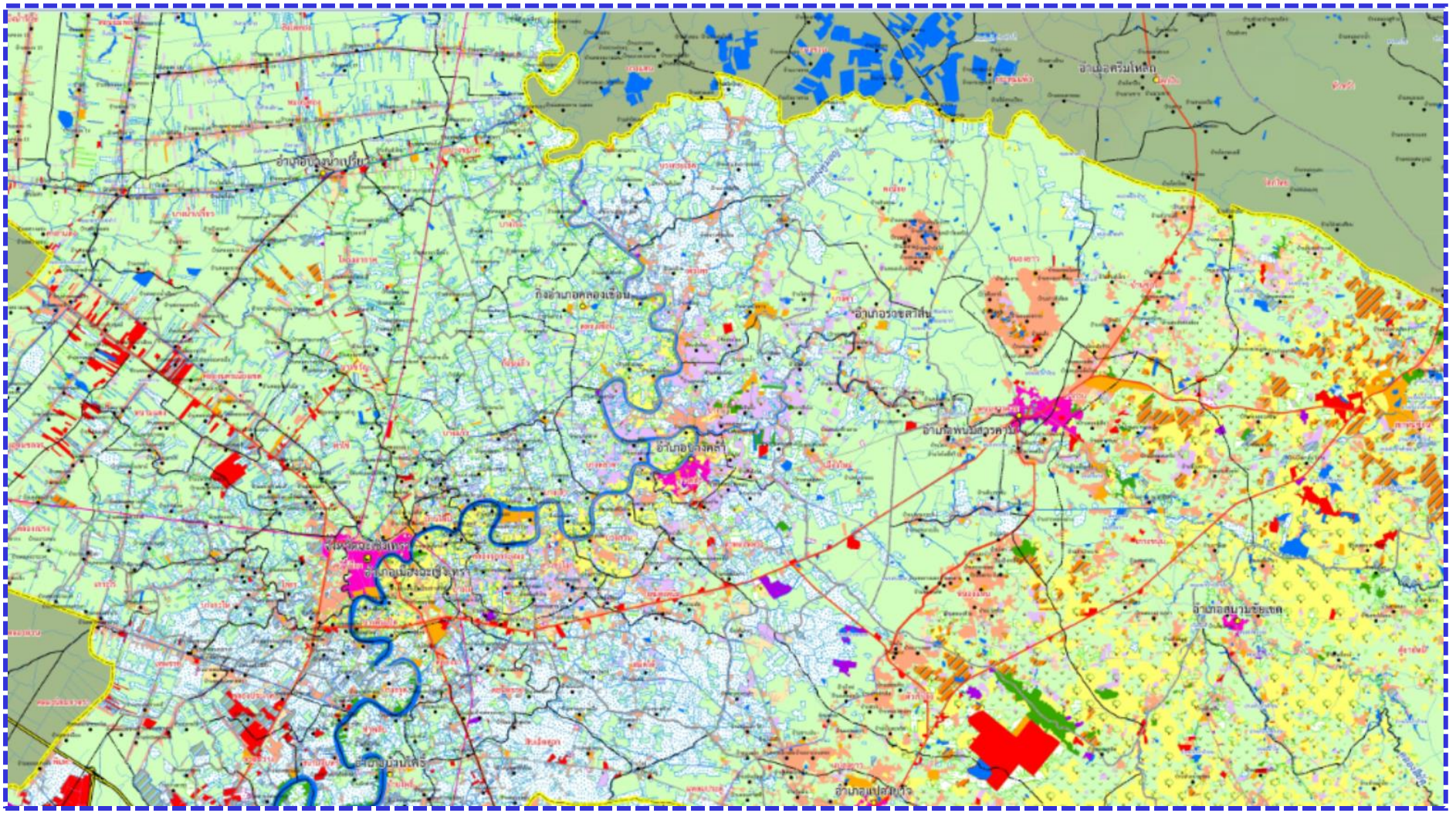

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2553)

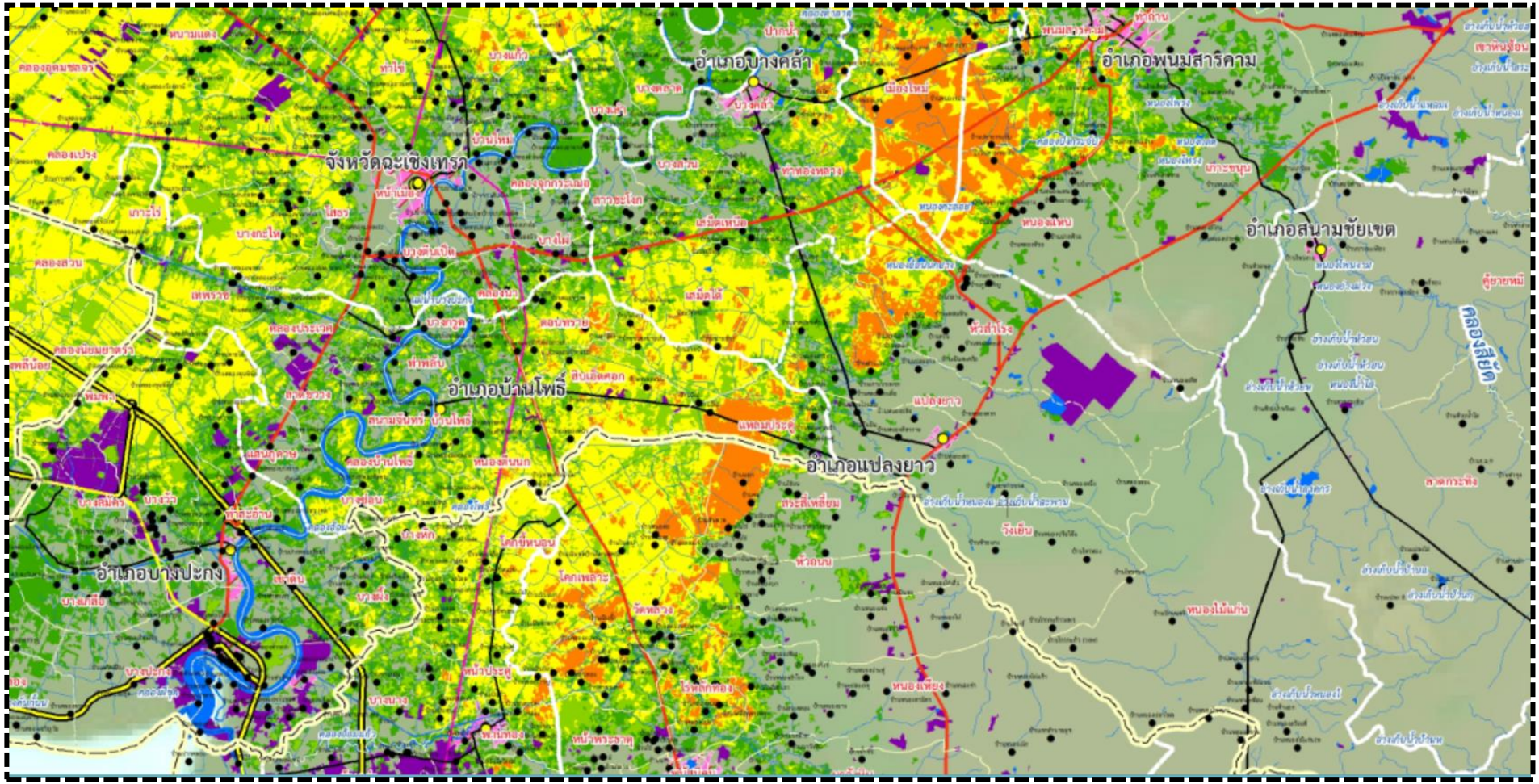

แผนที่พื้นที่ประสบอุทกภัยน้ำท่วมซ้ำซาก
บริเวณภาคตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2549 - 2554

Geo-InformaticS center of Thailand
www.gisthai.org

รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลโดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อยู่เมือง และ
ทีมงานศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อประเทศไทย

คำอธิบายสัญลักษณ์

ตำแหน่งที่ตั้ง
- จังหวัด
- อำเภอ
- ตำบล
- หมู่บ้าน
- ขอบเขตจังหวัด
- ขอบเขตอำเภอ
- ขอบเขตตำบล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2553)
- พื้นที่เมือง, ย่านธุรกิจการค้าและบริการ
- เขตนิคมอุตสาหกรรม, โรงงานอุตสาหกรรม
- แม่น้ำ, คลอง
- ขอบเขตลุ่มน้ำ
- แหล่งน้ำ

เส้นทางคมนาคม
- ทางหลวงสายหลัก
- ทางหลวงสายรอง
- ทางหลวงแผ่นดินสามหมายเลข
- ทางหลวงแผ่นดินสี่หมายเลข
- ทางรถไฟ

บริเวณเกิดน้ำท่วม ระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2554
- 1 ครั้ง
- 2 ครั้ง
- 3 ครั้ง
- 4 ครั้ง
- 5 ครั้ง

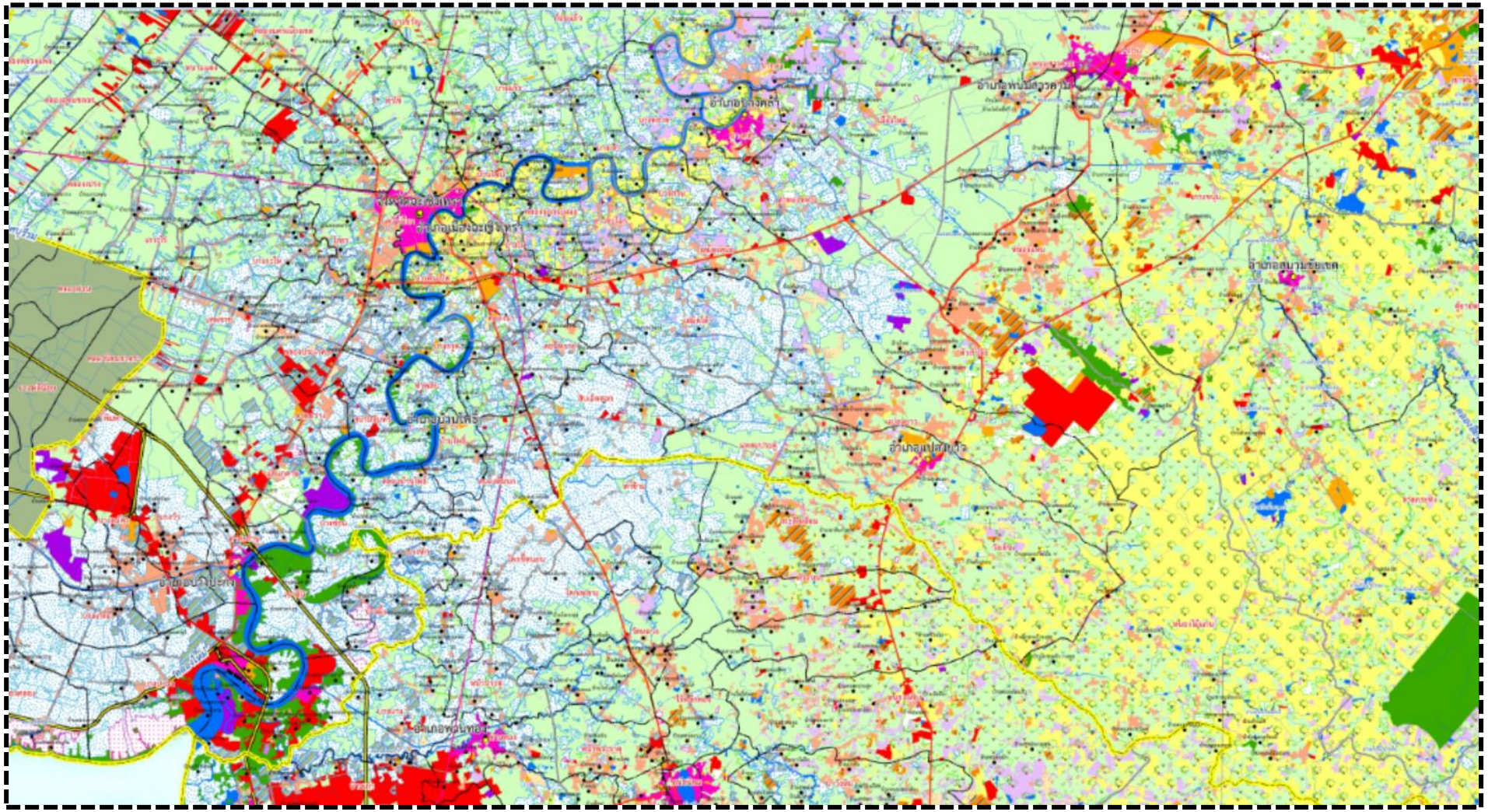

แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในปี 2553

(แหล่งข้อมูล : กรมพัฒนาที่ดิน)

Geo-InformaticS center of Thailand
www.gisthai.org

รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลโดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อยู่เมือง และ
ทีมงานศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อประเทศไทย

คำอธิบายสัญลักษณ์

ตำแหน่งที่ตั้ง
- จังหวัด
- อำเภอ
- ตำบล
- หมู่บ้าน
- ขอบเขตจังหวัด
- ขอบเขตอำเภอ
- ขอบเขตตำบล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2553)
- นาข้าว
- พืชไร่
- ไม้ยืนต้น
- ไม้ผล
- พืชสวน
- ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
- โรงเรือนเลี้ยงสัตว์
- สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- พื้นที่ป่าไม้
- ทุ่งหญ้าธรรมชาติ
- ที่ลุ่ม
- เหมืองแร่
- นาเกลือ
- ตัวเมืองและย่านการค้า
- หมู่บ้าน
- สถานที่ราชการ
- สถานีคมนาคม
- ย่านอุตสาหกรรม
- สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- แหล่งน้ำ

- แม่น้ำ, คลอง
- แหล่งน้ำ

เส้นทางคมนาคม
- ทางหลวงสายหลัก
- ทางหลวงสายรอง
- ทางหลวงแผ่นดินสามหมายเลข
- ทางหลวงแผ่นดินสี่หมายเลข
- ทางรถไฟ

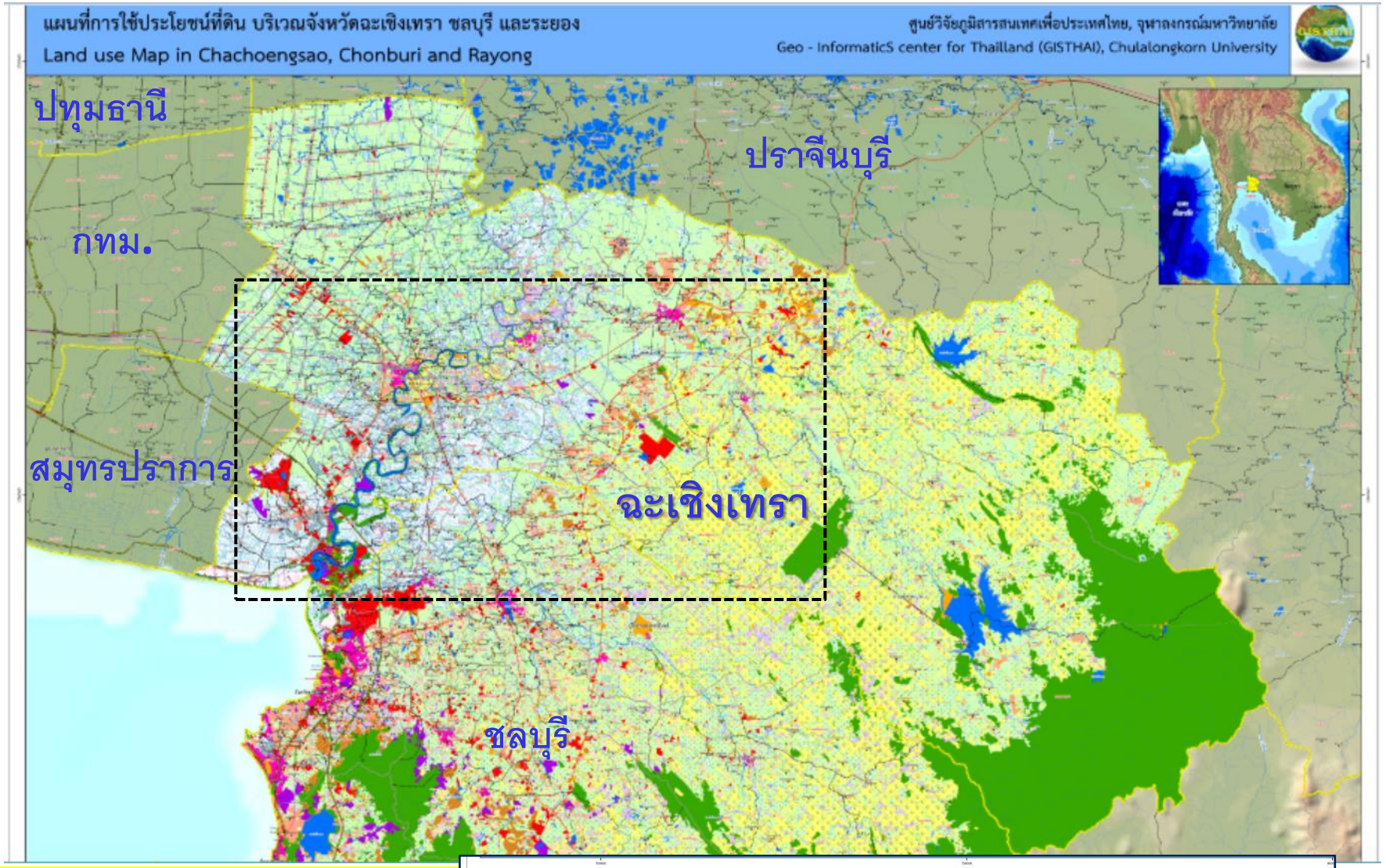

แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในปี 2553

(แหล่งข้อมูล : กรมพัฒนาที่ดิน)

5.4 EEC : Connective whole; Inclusive

ความเชื่อมโยงการพัฒนาพื้นที่ใน Integrated EEC : **Urban & Rural Areas**

- Co-exist
- Co-Prosperity

โดยคำนึงถึง Future CHANGE & CREATION

- Healthy Envi.
- Disaster Prevention
- Energy (Biomass)
- Agri Products
- Employment

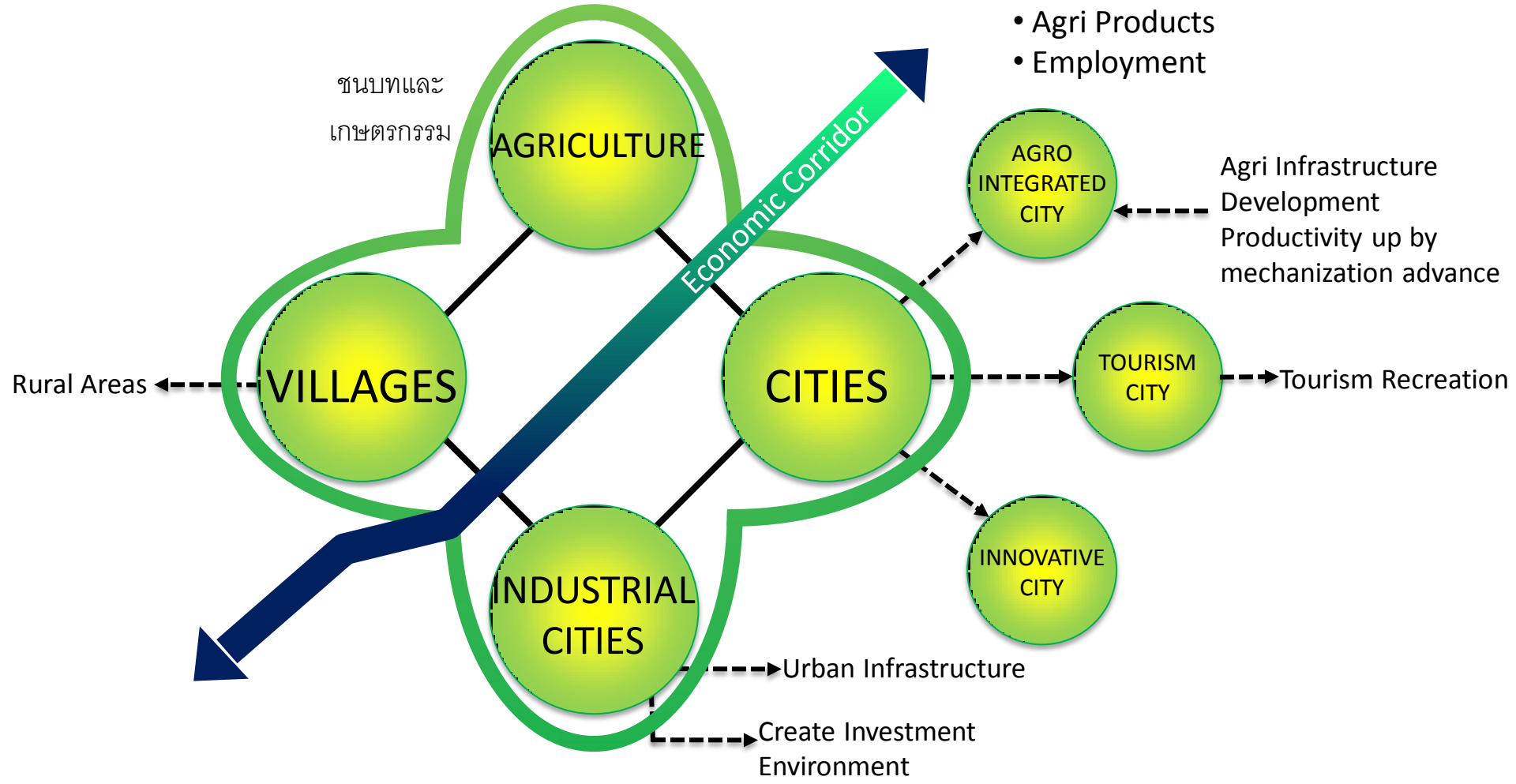

Policy and Decision Support

(by Expert & Policy Makers)

- ยุทธศาสตร์ภารกิจเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล
- ยุทธศาสตร์ภารกิจด้านความมั่นคงภายใน
- ยุทธศาสตร์ภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ยุทธศาสตร์ภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง
- ยุทธศาสตร์การเร่งรัดขจัดปัญหาความยากจนของประชาชน
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและสังคมที่น่าอยู่

Analysis/Hypothesis

(Analysis – Evaluation Using Geo-Informatics

- จำแนกและจัดกลุ่มสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่
- การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ตามช่วงเวลา (Time Series)
- เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชนในแต่ละพื้นที่ จำแนกตามหน่วยงานและระดับ
- ความสัมพันธ์/ความสอดคล้องระหว่างความรุนแรงของสภาพปัญหาตามนโยบายหลักและการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐ
- ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ เป็นต้น

Basic Thematic Layer and Dynamics Data

(GIS & Spatial Database)

1. ข้อมูลในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ / มิติ
2. ข้อมูลเพื่อการบริหารงานพัฒนาชุมชน (รง.)
3. ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณ (สงป.)
4. ข้อมูลตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ (PA) และระดับหน่วยงาน (IPA)
5. ข้อมูล จปฐ. และ ข้อมูล กชช.2ค
6. ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่สามารถสื่อสารกับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ
7. ข้อมูลการดำเนินงานอื่นที่ตอบสนองต่อกลยุทธ์และประเด็นยุทธ์ศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- Topographic Map (Scale 1:250,000 1:50,000 and 1:4,000)
- Administrative Boundaries Map
- Pollution Distribution Map
- Legal Constrain Map
- Transportation Network Map
- Population Dynamics
- Social Statistical Map
- Master Planning Map

- Water Bodies Distribution Map
- Geomorphology Map
- Slope Map
- Geologic Map
- Soil Map
- Vegetation – Land Use Map
- Meteorology Map
- Etc.

5) *Selection of Planning and Management Program*

(Integration of Sectoral Planning and Management Project and Priority Area)

4) *Selection of the Priority Area for Planning and Management*

3) *Planning and Management Strategy*

2) *Basic strategy of Planning and Management*

1) *Understandings of Geospatial Characteristics*

Problem : Sabotage, Crimes, Bomb, rob , etc.

Social Environment : Population , Poverty, Health, Welfare, Education, Employment ,Infrastructure, drug etc.

Economic Environment : Land use, Production , Investment , Trade , Tourism etc.

Physical Environment : Land , Water , Natural Resources, Communication system, etc.

"Integrated Physical Social and Economic Information for Planning and Management"

Selection of Alternatives

- Basic Planning Maps
- Planning Maps
- Evaluation Maps
- Reports
- Statistics
- etc…

Policy – Decision Support

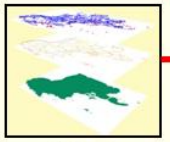

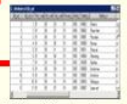

Spatial Analysis by GIS Functions

- Overlay
- Buffer
- Network
- 3-D
- Statistical
- Multi – Variable
- Simulation Model
- …

Development of Evaluation Maps

- Satellite Image Mapping (Resolution 30 m.,15 m., 1m.)
- Satellite Image Processing
- Land Cover Classification
- Existing Data Collection& Analysis in Thailand
- Existing Data Collection & Analysis in the Field Survey
- Map Digitizing
- Data Base Construction, etc.

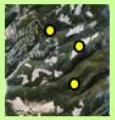

Area approach for Integrated Physical, Social and Economic Information for Rural Planning and Management

(proposed by S.Yumuang, 2017)

รูปแบบของภูมิสารสนเทศในการสนับสนุนการทำงาน และการบริหารจัดการ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ

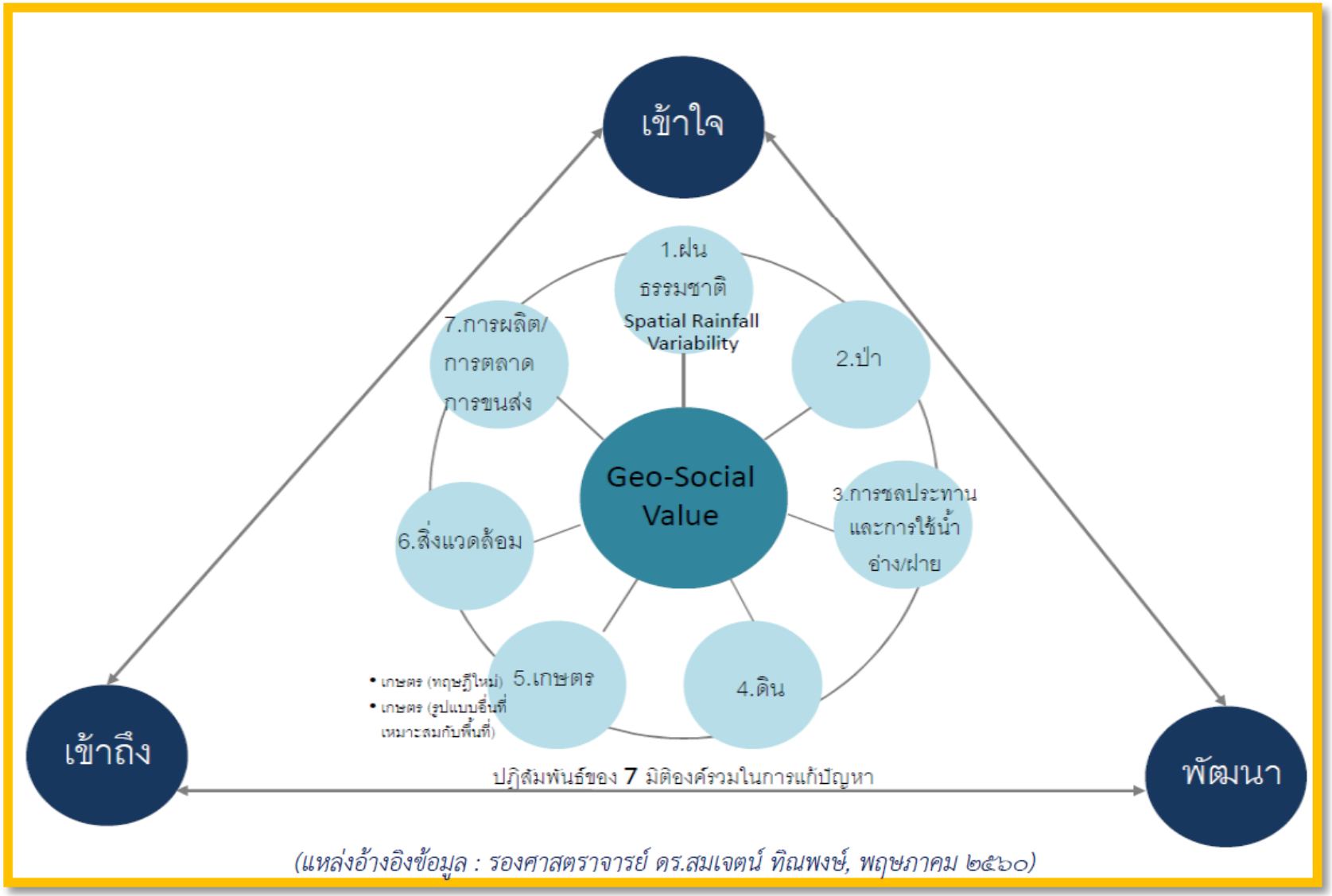

แผนภูมิที่อธิบายถึง “การปฏิสัมพันธ์ของ ๗ มิติองค์รวม ในการแก้ไขปัญหา” ในการบริหารจัดการแบบองค์รวม สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล

สืบสาน

"ศาสตร์พระราชา" ใน ๖ มิติ ลงสู่ชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล ในระดับพื้นที่

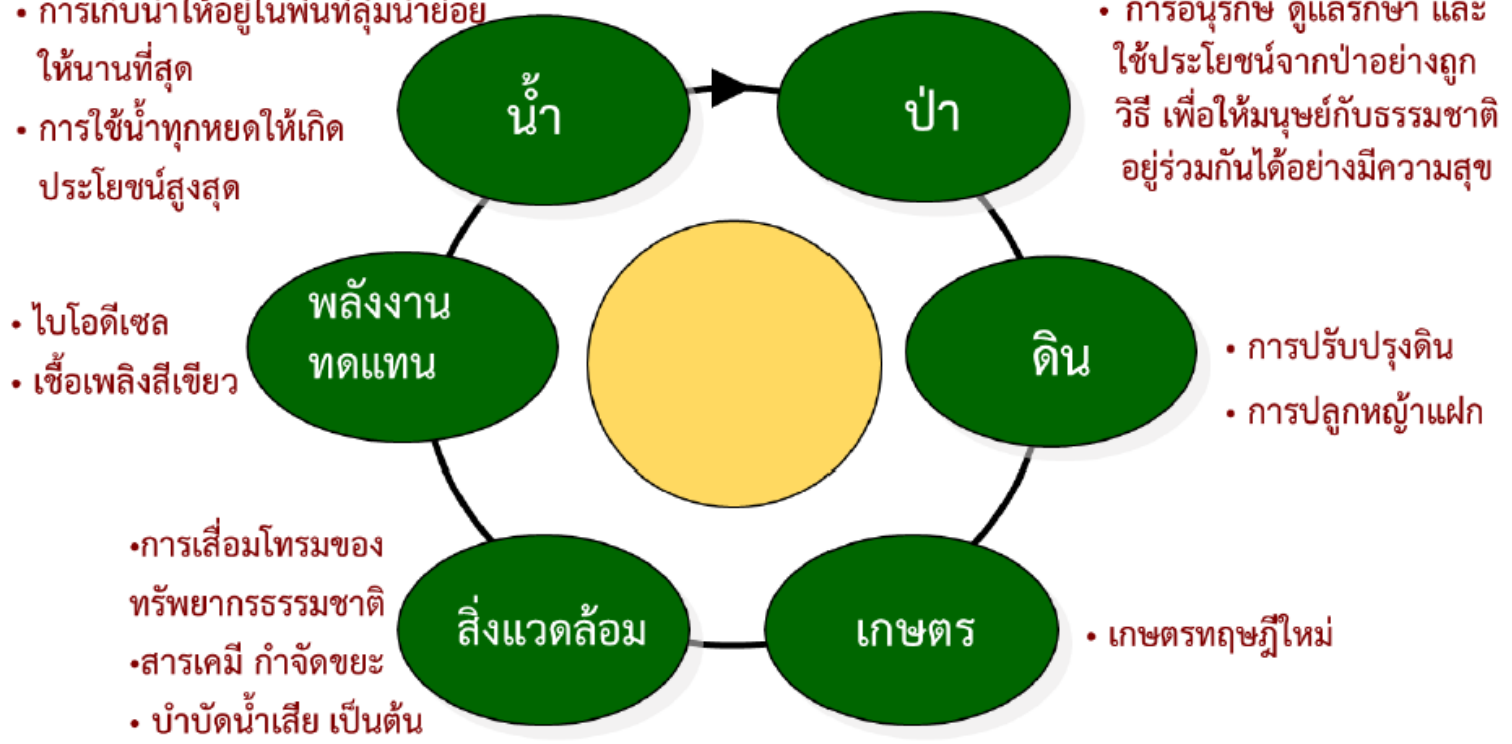

โดยปรับน้ำหนักในการดำเนินงานในแต่ละมิติ ไปตามสภาพภูมิสังคม ปัญหาความจำเป็นพื้นฐาน และปัญหาเร่งด่วน ในแต่ละชุมชนและพื้นที่เป้าหมายฯ *(ปรับปรุงจาก : สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)*

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐ : ปรับปรุงมาจาก สำนักงาน กปร., ๒๕๔๙)

องค์ความรู้และข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ ที่จำเป็นในการดำเนินงานในการ *"เรียนรู้ เข้าใจ"* สู่ *"ภูมิปัญญาที่เข้าถึง"*
เพื่อ *"การพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล"* ด้วยการบริหารจัดการแบบองค์รวมและประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศ

ศักยภาพ ความจำเป็นพื้นฐานและปัญหาเร่งด่วน (ที่เป็นปัจจัยในการพัฒนาฯ) ของชุมชนและพื้นที่เป้าหมายฯ

ด้านกายภาพ

- น้ำ *(ดี แห้งแล้ง น้ำท่วม ตื้นเขิน...)*
- ป่า *(ดี ป่าเสื่อมโทรม ตัดไม้ไฟป่า...)*
- ดินและการเกษตร *(ดี เปรี้ยว เค็ม ทราย ตื้น พังทลาย...)*
- สิ่งแวดล้อมดี มีปัญหาขยะ น้ำเสีย
- สาธารณูปโภค พอ/ไม่เพียงพอ...

ด้านเศรษฐกิจ

- พอเพียง/ความยากจน
- ดี/การศึกษาไม่มีคุณภาพ
- มี/ขาดความรู้และทักษะในการประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะเทคโนโลยีการเกษตร และการตลาด
- ไม่มี/มีปัญหาสุขภาพ อบายมุข ยาเสพติด ...
- .....

ด้านสังคม

- วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม
- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ...

- ฝนหลวง
- พัฒนาแหล่งน้ำ
- โครงการแก้มลิง
- หญ้าแฝก
- แกล้งดิน
- ปลูกป่า
- กังหันน้ำชัยพัฒนา
- น้ำดีไล่น้ำเสีย
- กำจัดขยะและบำบัดน้ำเสีย
- เกษตรทฤษฎีใหม่
- พลังงานทดแทน

- ศิลปาชีพ
- ทุนการศึกษาพระราชทาน
- การศึกษาระบบทางไกล
- หน่วยแพทย์เคลื่อนที่
- เส้นทางเกลือ
- ธนาคารข้าว / ธนาคารโค-กระบือ

- พระอัจฉริยภาพด้านงานศิลปะและวัฒนธรรม (วรรณศิลป์ นัตถศิลป์ จิตรกรรม การถ่ายภาพ ดนตรี และกีฬา)

องค์ความรู้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

"ศาสตร์พระราชา" จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วประเทศ *(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐)*

หลักปรัชญาและหลักการทรงงาน *“การบริหารจัดการแบบองค์รวม”*

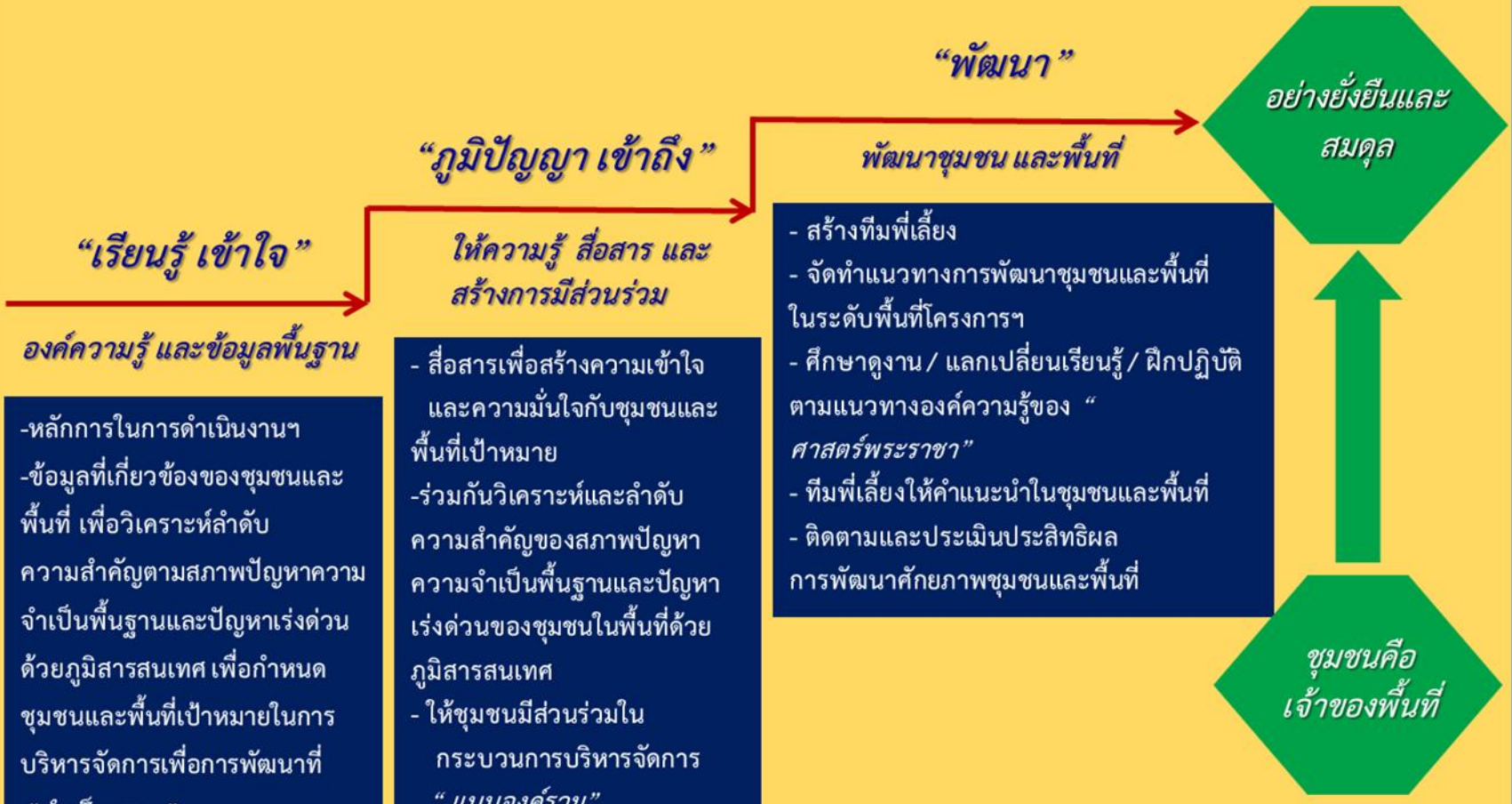

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐)

แนวทางการปรับเพื่อรองรับความเจริญที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

- ปรับปรุงน้ำต้นทุน (อุตสาหกรรม / ชุมชน / เกษตรกรรม / ...)
- ปรับปรุงโครงสร้างถนน และระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน
- ปรับปรุงผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน / ผังเมือง
- ปรับปรุงรูปแบบองค์กร / กฎหมาย ฯลฯ

ให้ยั่งยืนและสมดุล รองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต **?!**

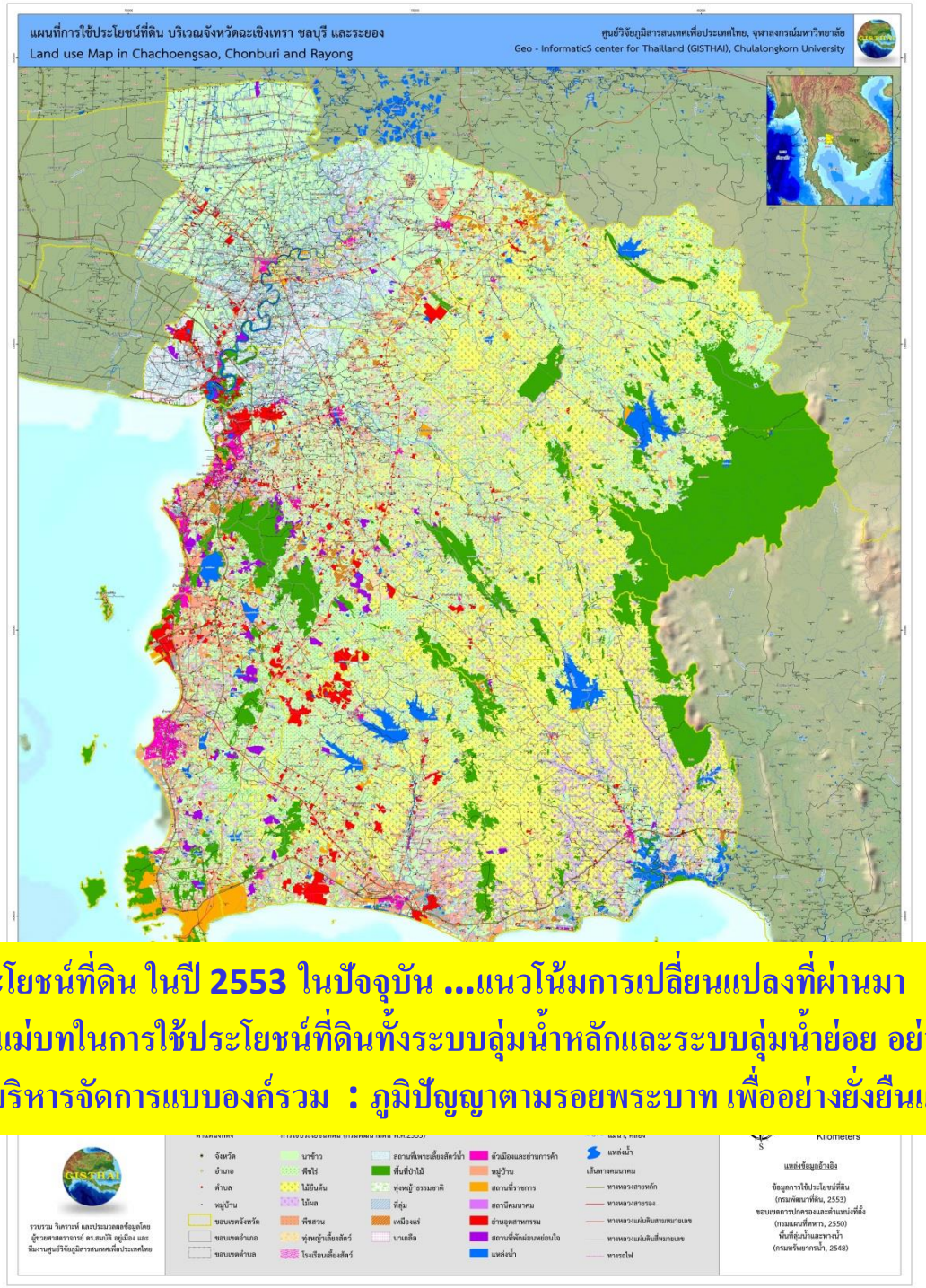

แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในปี **2553** ในปัจจุบัน ...แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา ... เพื่อ ....การจัดทำผังแม่บทในการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งระบบลุ่มน้ำหลักและระบบลุ่มน้ำย่อย อย่างจริงจัง ..... “ด้วยการบริหารจัดการแบบองค์รวม : ภูมิปัญญาตามรอยพระบาท เพื่ออย่างยั่งยืนและสมดุล

“การบริหารจัดการแบบองค์รวมอย่างยั่งยืนและสมดุล

“Potentials and Challenges”

- เรียนรู้และถอดบทเรียน ตั้งแต่ในอดีต จนถึงปัจจุบัน
- เข้าใจอย่างท่องแท้ ถึงระดับพื้นที่ของการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- เพื่อทำให้เกิด ภูมิ-ปัญญา ที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการแบบองค์รวม ในระดับพื้นที่ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งระบบใช้หลักการทางวิชาการของ “ศาสตร์พระราชา” , UN - SDGs และนโยบายรัฐบาล....
- วิเคราะห์และประมวลผลอย่างเป็นระบบ จากข้อมูลเชิงพื้นที่ทีเกี่ยวข้องทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- กำหนดทางเลือกและลำดับพื้นที่ในการพัฒนา อนุรักษ์ หรือสงวน

ด้วยการบริหารจัดการแบบองค์รวม สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีความสมดุล

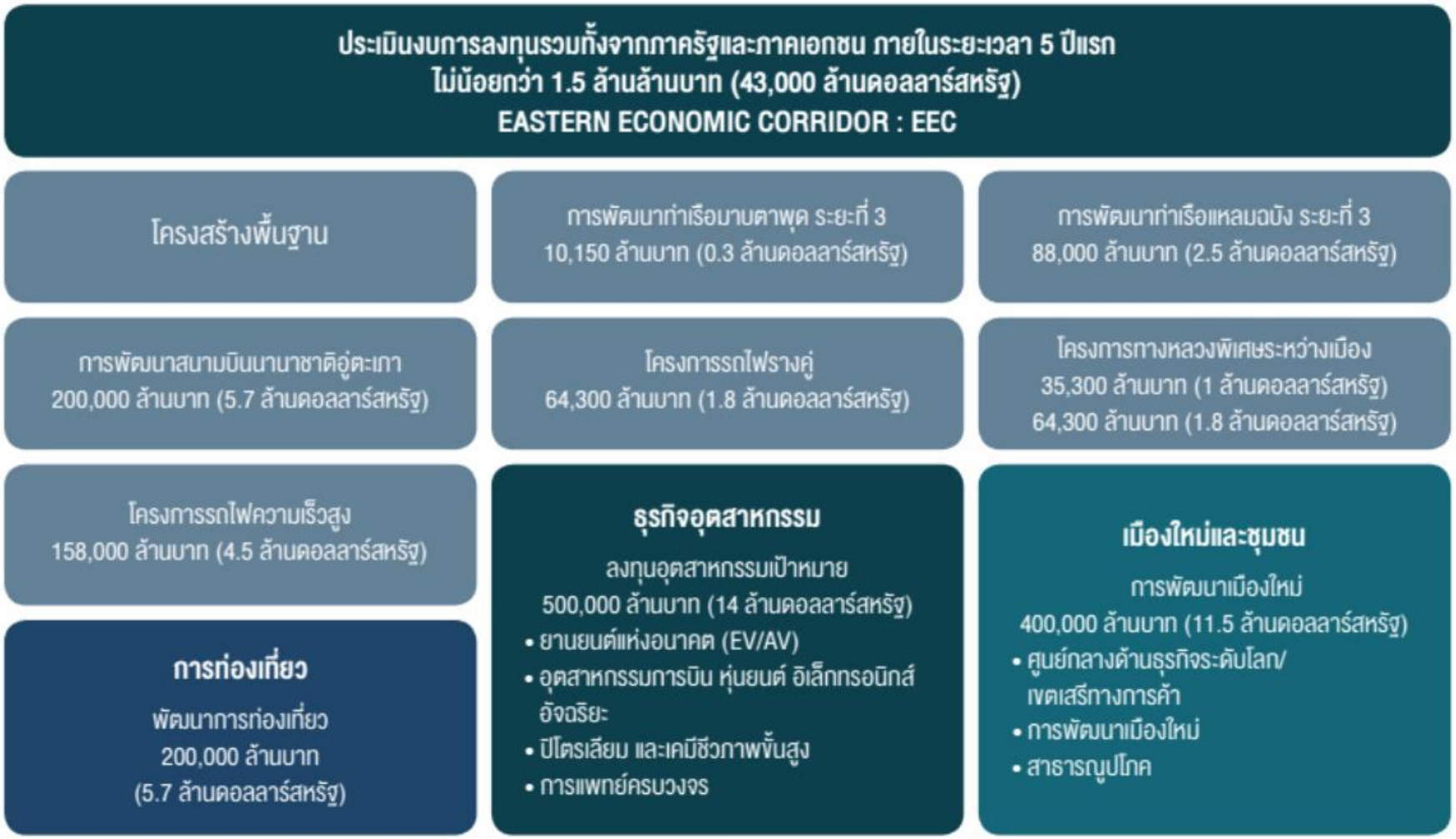

- https://www.mmthailand.com/%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%B0%E0%B8%A5%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99-eec-thailand-4-0

ภาคที่ ๔

“เรียนรู้และเข้าใจ” ด้วยภูมิสารสนเทศ
สู่ “การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล”
ด้วยแนวทางการบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบองค์รวม

๔.๑ “เรียนรู้และเข้าใจ” ด้วยภูมิสารสนเทศ

๔.๒ แนวทางการบริหารจัดการแบบองค์รวมด้วยภูมิสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล

๔.๓ ต้นแบบโครงการ “การบริหารจัดการพิบัติภัยที่เกี่ยวข้องกับน้ำแบบองค์รวม ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศ”

๔.๑ “เรียนรู้และเข้าใจ” ด้วยภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics)

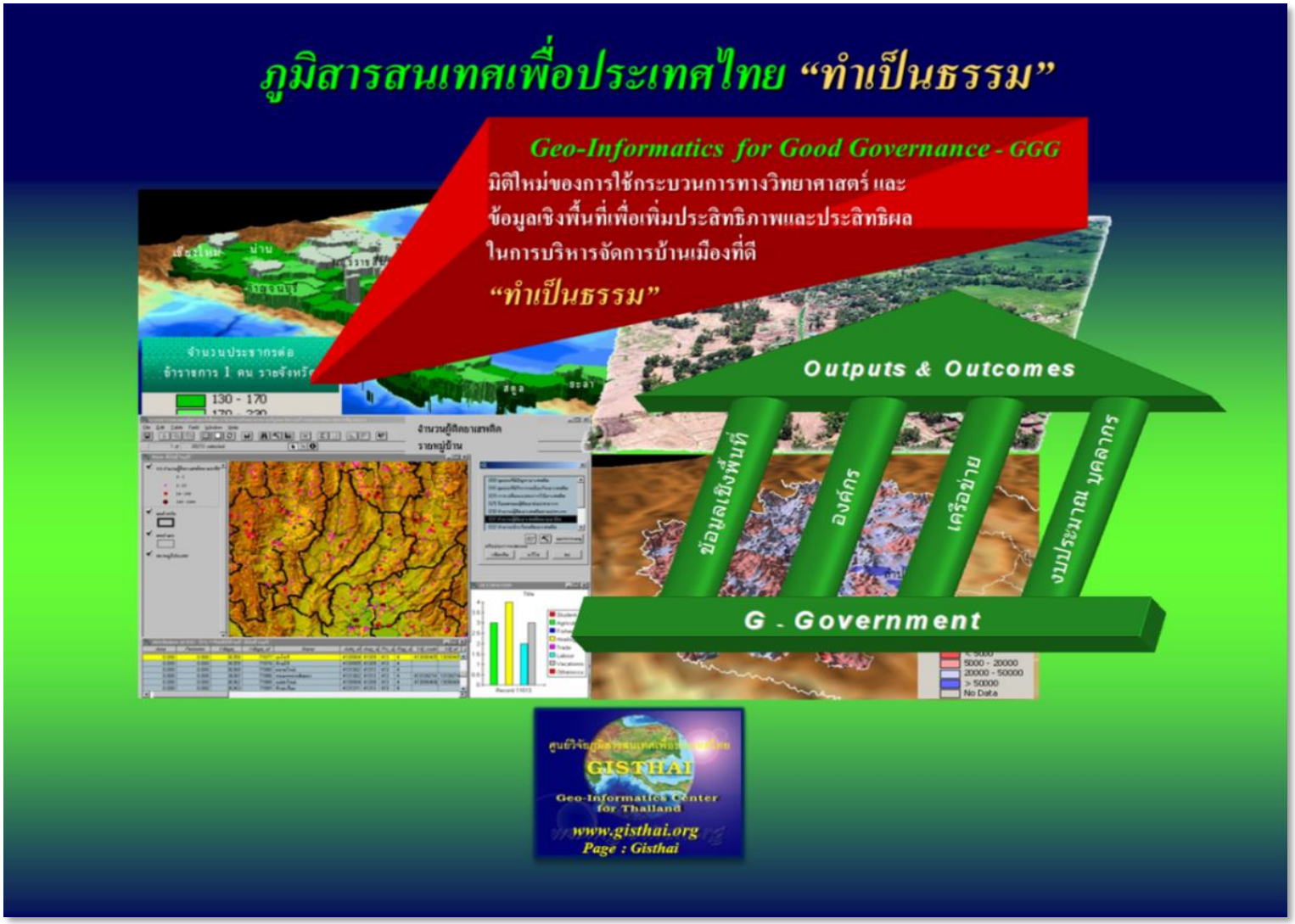

การพัฒนาไม่สมดุล โดยพิจารณาจากการลงทุนสร้างสินทรัพย์ที่สำคัญของประเทศ ๓ ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านคน และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าประเทศไทยเน้นการลงทุนด้านกายภาพมากที่สุด ขณะที่การลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับความสำคัญน้อยกว่าอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นปัญหาหลักในระยะยาวของการพัฒนาประเทศในอนาคต

การพัฒนาไม่ยั่งยืน วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๐ และการเกิดมหาอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งพาทั้งด้านเงินทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยละเลยการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตนเอง มาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งค่านิยมที่ “ไม่พอเพียง” ทำให้ฐานะการคลัง มีข้อจำกัดมากขึ้น ภาระหนี้สินภาครัฐและภาคประชาชนเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับปัญหาความอ่อนแอของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้เกิดผลกระทบรุนแรงต่อทุกภาคส่วนในสังคม ขณะที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงก่อนหน้านี้ ได้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจน เสื่อมโทรมไปมาก จนส่งผลต่อการเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงจากพิบัติภัยจากธรรมชาติ

การพัฒนาไม่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่แท้จริง โดยพิจารณาจากการพัฒนาที่เน้นการเพิ่มในเชิงปริมาณภายใต้การบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งในด้านคุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพของการกระจายบริการขั้นพื้นฐานที่ไม่ทั่วถึง ขีดความสามารถในการแข่งขันที่อยู่ในระดับต่ำ และการขาดประสิทธิภาพในการวางแผนการใช้ที่ดินที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อการเกิดพิบัติภัยจากธรรมชาติที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น จากสมดุลจากธรรมชาติที่ลดน้อยลงอย่างชัดเจน

ระบบภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics)

- คือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการบริหารจัดการข้อมูลในเชิงพื้นที่ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์ในการรวบรวม จัดเก็บ และการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการวางนโยบาย การวางแผน การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรภาครัฐลงสู่พื้นที่อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นพลวัต
- เป็นเทคโนโลยีและองค์ความรู้ทางด้านสารสนเทศในเชิงพื้นที่ ที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลเชิงพื้นที่เข้ากับข้อมูลเชิงบรรยาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบของแผนที่ ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนอ้างอิงตำแหน่งกับพื้นผิวโลกจริง ที่ผู้ใช้สามารถทำการเรียกค้นข้อมูลได้จากระบบดิจิตอลจากแผนที่ได้โดยตรง และสามารถนำข้อมูลจากหลากหลายรูปแบบมาทำการวิเคราะห์ร่วมกันด้วย

ระบบภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics)

ระบบภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics) ประกอบด้วย เทคโนโลยีและองค์ความรู้ของ

- ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System - GIS)
- ระบบเทคโนโลยีข้อมูลภาพจากดาวเทียม (Remote Sensing Technology - RS)
- ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System - GPS) /ระบบดาวเทียมนำร่องโลก (Global Navigation Satellite System - GNSS)

เป็นกระบวนการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการนำมาประยุกต์ใช้ในการ

- รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลเชิงพื้นที่ และนำเสนอเป็นแผนที่และแบบจำลองดิจิตอลรูปแบบต่างๆ เพื่อใช้ในการกำหนดทางเลือกในเงื่อนไขต่างๆตามหลักทางวิชาการ และตามความต้องการ
- สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อช่วยสนับสนุนในการตัดสินใจในเชิงพื้นที่ทั้งทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พิบัติภัย เศรษฐกิจและสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อย่างเป็นระบบและเป็นพลวัต (Dynamics) อย่างยั่งยืน

ความสำคัญและความเชื่อมโยงกันของระบบภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems – GIS)

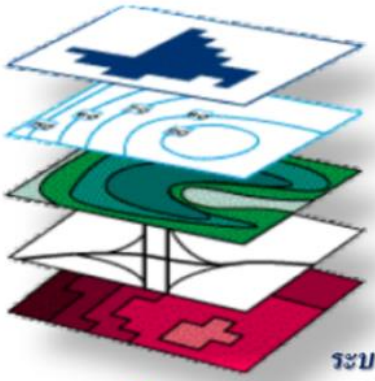

ระบบเทคโนโลยีข้อมูลภาพจากดาวเทียม
(Remote Sensing Technology - RS)

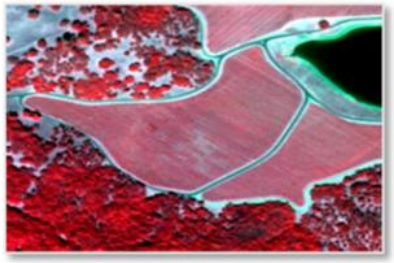

ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก *(Global Positioning System - GPS)*
ระบบดาวเทียมนำร่องโลก *(Global Navigation Satellite System - GNSS)*

"Think Spatially"

The important role: Geo-Informatics has an answering *who, what, when, where, why,* and *how questions* related to *Spatial Management*

Interaction Model Depicting the Relationships of the Mapping Sciences as they relate to Mathematics and Logic, and the Physical, Biological, and Social Sciences

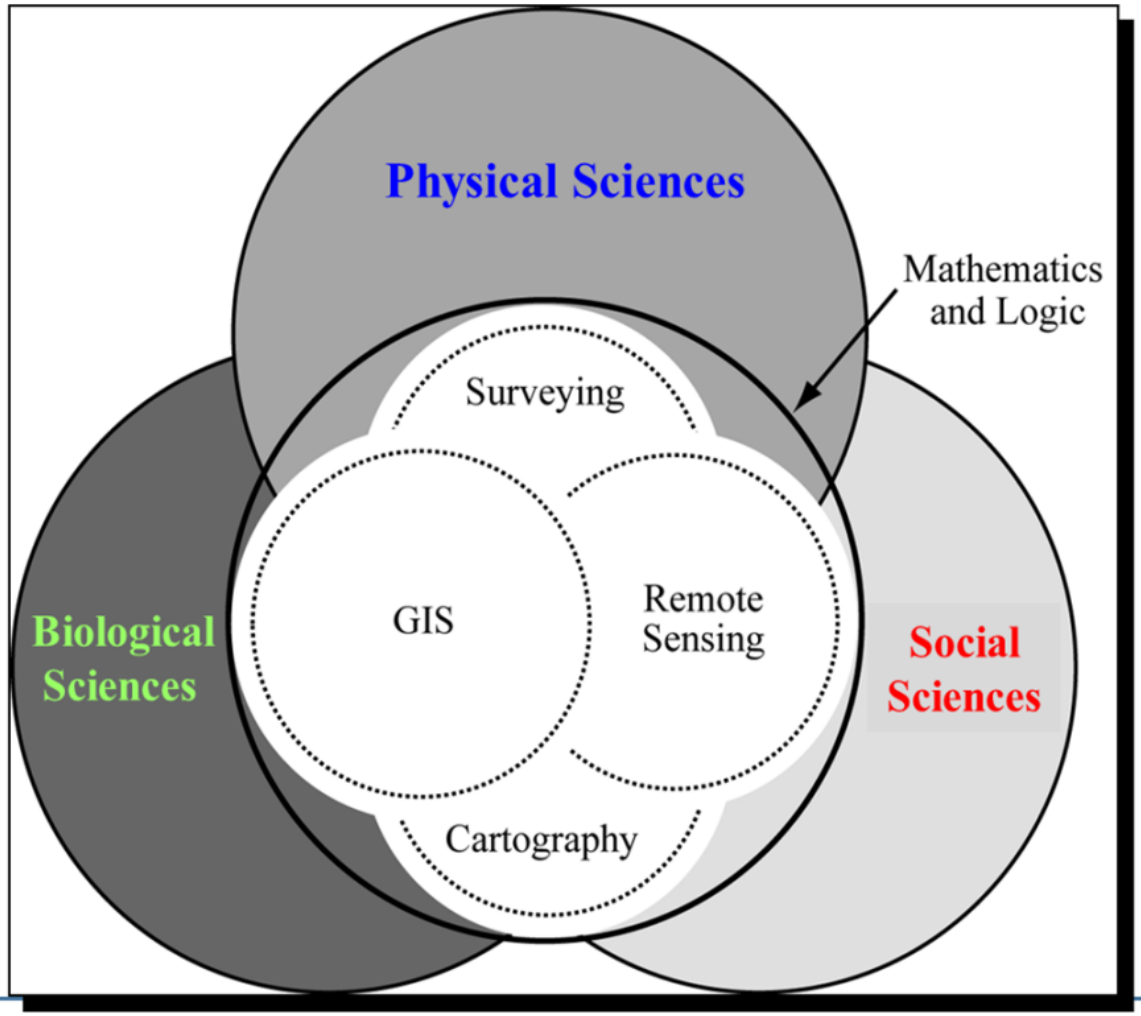

Jensen, 2007

ระบบภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics)

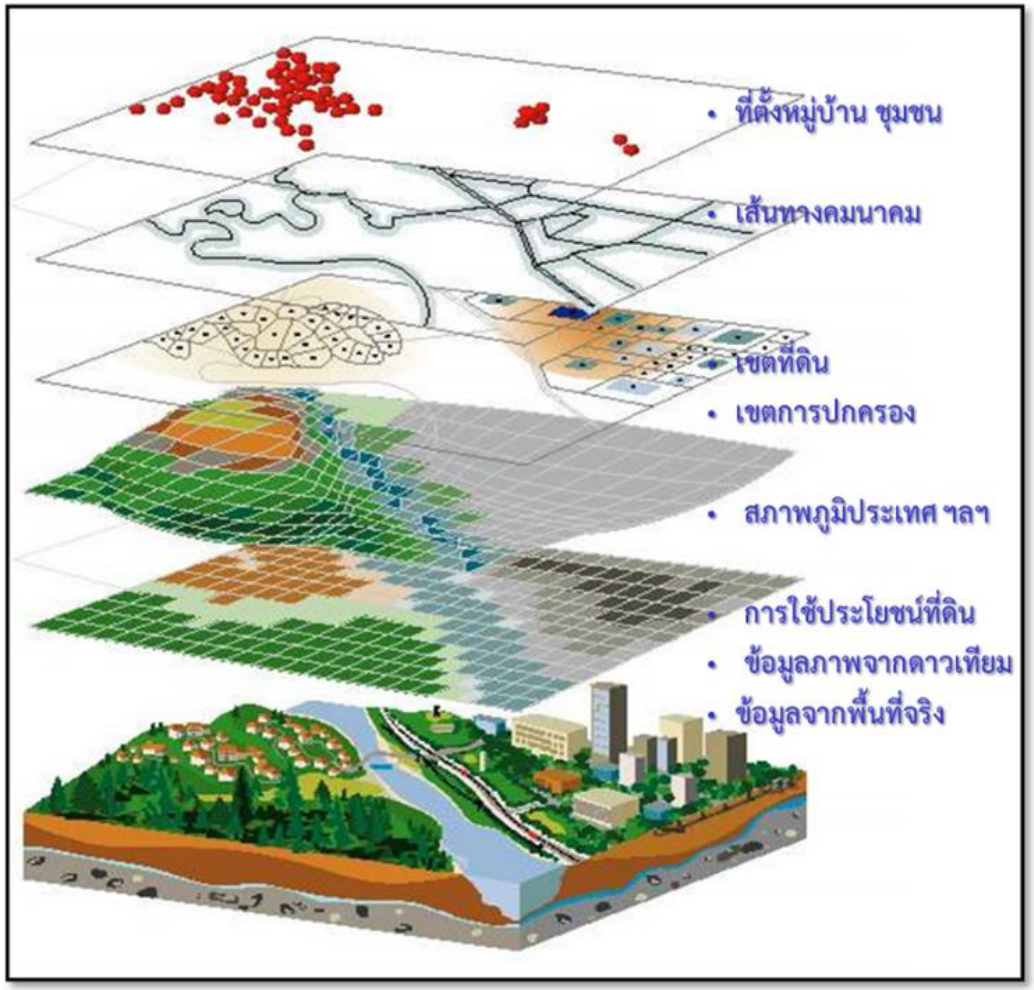

กระบวนการซึ่งนำไปสู่การทำให้มองเห็นภาพในเชิงพื้นที่ของข้อมูลด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องฯ ที่ใช้ในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเข้ากับแผนที่ โดยการ :

รวบรวม การจัดเก็บ การวิเคราะห์ และทำแบบจำลองในเงื่อนไขต่างๆ ในเชิงพื้นที่ และนำเสนอในรูปแบบแผนที่และแบบจำลองสามมิติ เป็นต้น

Digital "Smart Maps"

- ***Linking database to the map***
- ***Spatial analysis***
- ***Option for solutions***

….to be used in….

"Holistic Management

for Good Governance"

การประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศ

ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในต่างประเทศ มีใช้กันอย่างแพร่หลายมาสองทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งในด้านการปฏิบัติการและการวางแผน ซึ่งการบริหารงานภาครัฐนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องข้องเกี่ยวกับประชาชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในทุกๆ ด้าน ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องการข้อมูลในเชิงพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจ เพราะระบบภูมิสารสนเทศของข้อมูลเชิงพื้นที่ จะช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลอันซับซ้อนของพื้นที่ที่ต้องทำการตัดสินใจวางแผนหรือแก้ปัญหา เพิ่มการรับรู้ให้กับผู้ใช้ในการทำความเข้าใจกับข้อมูลในพื้นที่ที่ทำการศึกษา และมีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ดังตัวอย่างการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศ **สำหรับการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น** ซึ่งในต่างประเทศใช้ร่วมกันในการบริหารจัดการในประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

- การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ
- การคมนาคม และบริการด้านการขนส่ง
- สาธารณูปโภคพื้นฐาน
- การสาธารณสุข
- การให้บริการประชาชน
- การบังคับใช้กฎหมาย
- วางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- การจัดเก็บภาษี
- แบบจำลองทางด้านสิ่งแวดล้อม
- การจัดการในสภาวะฉุกเฉิน

เป็นต้น

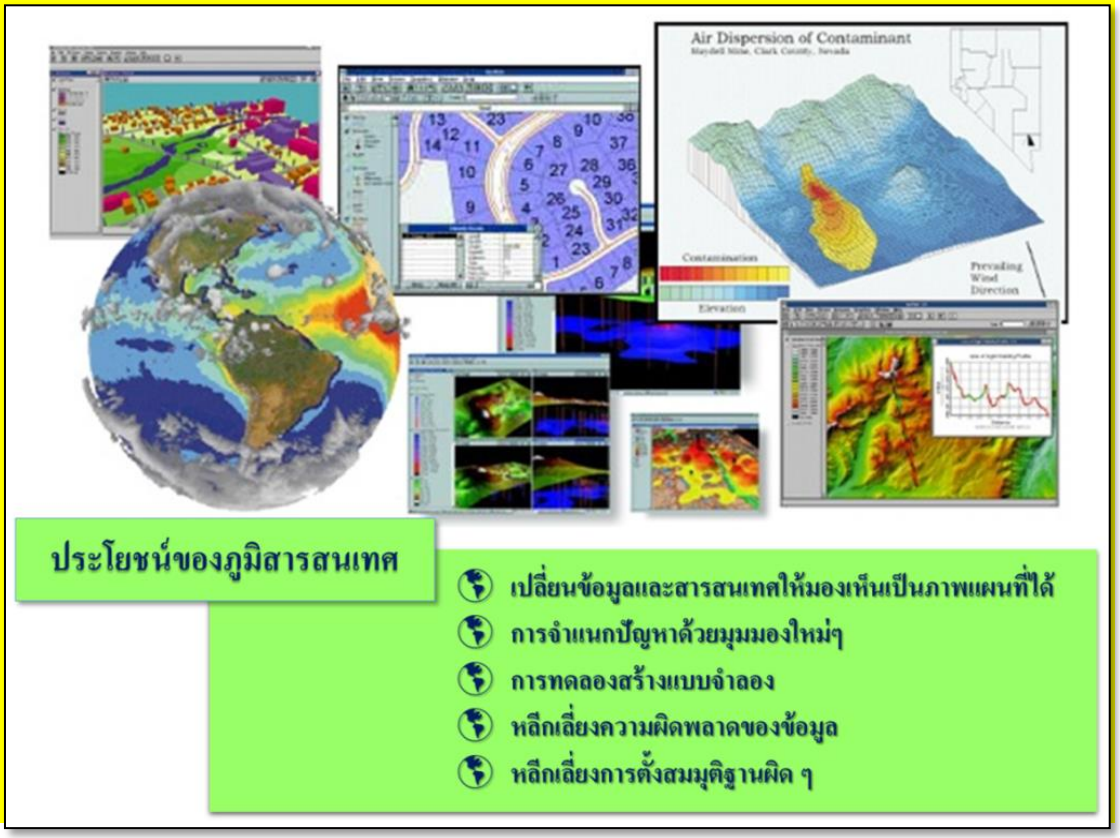

MIS & Geo-Informatics เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการแบบองค์รวม

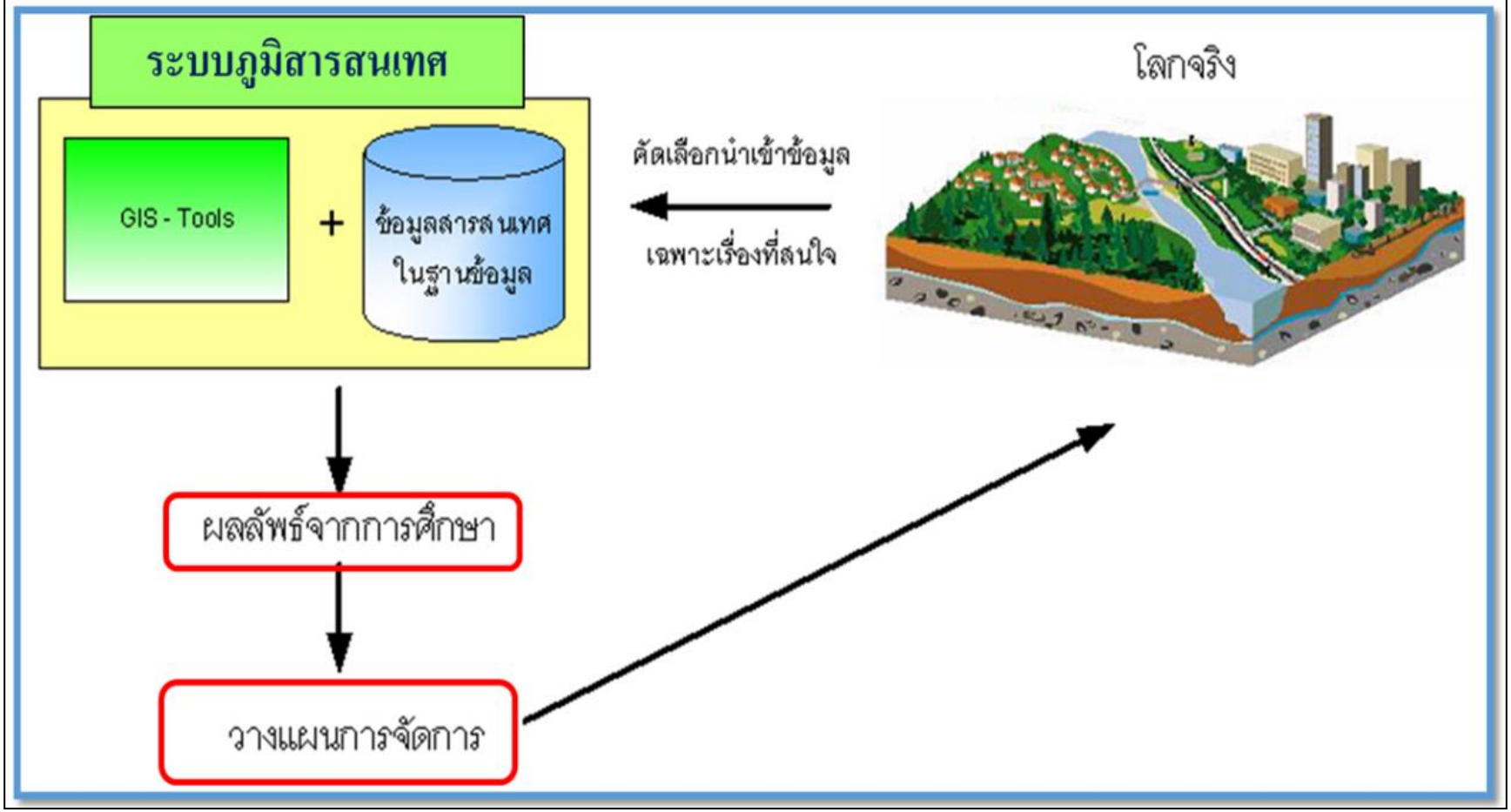

ตัวอย่างระดับการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศ ในการจัดเก็บข้อมูล ในการวิเคราะห์นโยบาย และการบริหารจัดการ/การจัดทำนโยบายสาธารณะ ในงานด้านต่างๆ

	การประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลในรายการต่างๆ	การประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์นโยบาย	การประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ/การจัดทำนโยบาย
การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	การจัดเก็บตำแหน่งที่ตั้งของธุรกิจที่สำคัญ และความต้องการทรัพยากรที่สำคัญ	การวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรตามศักยภาพของผู้จัดหา *(Supplier)* การสร้างแบบจำลองพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนา	สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรหรือผู้จัดหาวัตถุดิบในท้องถิ่น
การสาธารณสุข	การจัดเก็บตำแหน่งของผู้ป่วยที่เป็นโรคต่างๆ	วิเคราะห์การแพร่ กระจายของโรคตามเวลาที่เปลี่ยนไปหรือวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสาเหตุการเกิดโรคกับเงื่อนไขทางด้านสิ่งแวดล้อม	การวิเคราะห์หาตำแหน่งจุดกำเนิดหรือจุดแพร่กระจายโรคติดต่อ
การติดตามตรวจสอบทางด้านสิ่งแวดล้อม	การจัดเก็บตำแหน่งของแหล่งจัดเก็บสารพิษร้ายแรง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่ซึ่งเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบ เช่น น้ำใต้ดิน	การวิเคราะห์การแพร่กระจายและการสะสมของมลพิษที่มีผลต่อประชากร	การสร้างแบบจำลองของการวิเคราะห์แหล่งมลพิษร้ายแรงที่มีผลต่อพื้นที่เฉพาะ
การจัดการภาวะฉุกเฉินและพิบัติภัย	การจัดเก็บตำแหน่งเส้น ทางที่ใช้ในกรณีฉุกเฉิน เช่น เส้นทางที่มีการจราจรหนาแน่นที่ควรหลีกเลี่ยง หรือจัดเก็บตำแหน่งของสถานที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย เช่น คลังเก็บอาวุธ หรือคลังแสง คลังน้ำมัน	การวิเคราะห์ศักยภาพของความร้ายแรงของเหตุการณ์ในระดับต่างๆ	การสร้างแบบจำลองเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากเหตุการณ์ฉุกเฉินที่มีต่อสาธารณูปโภคในสถานที่ต่างๆ
ข้อมูลและสาร สนเทศเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่ต่างๆ	ข้อมูลประชาชนในพื้นที่/ รูปแบบของการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง/ การใช้บริการภาครัฐ/เส้นทางการคมนาคม/การประกอบอาชีพ	การวิเคราะห์ลักษณะของการใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละพื้นที่	แบบจำลองผลกระทบของการติดตั้งตู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับให้บริการข้อมูลข่าวสาร ณ จุดต่างๆ

๔.๒ แนวทางการบริหารจัดการแบบองค์รวมด้วยภูมิสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล

หลักการ : "การเรียนรู้และเข้าใจ" ด้วย "ภูมิสารสนเทศ" สู่ "ภูมิปัญญา" ในเชิงกลยุทธ์ตามแนวทางการบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบองค์รวม เพื่อ "การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล"

- ประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการ*บริหารจัดการข้อมูล และใช้ในการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่*

- ใช้ภูมิสารสนเทศเป็นเครื่องมือ*สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน* ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ชุมชน ท้องถิ่น นักวิชาการ และองค์กรอิสระ ตามกติกาและกฎระเบียบของประเทศไทยและสากล *เพื่อให้ทุกภาคส่วนมองเห็นเป้าหมายในเชิงพื้นที่ (Spatial Visualization) และสามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนาร่วมกัน (Mindset) จนเกิดเป็นทางเลือกเชิงนโยบาย* ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม และนำมาช่วยในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ได้อย่างเป็นระบบ

- *ผู้บริหารได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจ*ภูมิสารสนเทศ ที่นำสู่ *"ภูมิปัญญา" ที่จะได้มุมมองใหม่ในเชิงยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ ตามแนวทางการบริหารจัดการแบบองค์รวม (Holistic Management)* นำไป *"พัฒนา" และขับเคลื่อนองค์กรที่รับผิดชอบ* ให้สามารถสร้าง *"คุณค่า (Value)"* ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่เกิดประโยชน์ต่อ*องค์กร สังคม และประเทศชาติ ที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้นได้อย่างยั่งยืนและสมดุล*

วิธีการ : ในเชิงกลยุทธ์ตามแนวทางการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ แบบองค์รวม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน "ทำเป็นธรรม" ด้วยการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศ

- มี*ระบบงานพื้นฐาน*ครอบคลุมงานภารกิจหลักในเชิงพื้นที่ขององค์กร
- มี*เจ้าหน้าที่*สำหรับปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศเชิงพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน ตามความจำเป็นในการวิเคราะห์ฯ ในภารกิจหลักขององค์กร
- มี*ผู้เชี่ยวชาญและนักวิเคราะห์*ทำการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมของภารกิจฯกับบริบทของพื้นที่จากข้อมูลเชิงพื้นที่ข้างต้น เพื่อนำใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ ตามแนวทาง*การบริหารจัดการแบบองค์รวม (Holistic Management)* ที่ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งสามารถวิเคราะห์/เปรียบเทียบผลการดำเนินงานได้ทั้งเชิงประสิทธิภาพของกิจกรรม (Outputs) และเชิงประสิทธิผลของผลงาน (Outcomes) เพื่อนำเสนอผู้บริหาร ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นพลวัต
- *ผู้บริหาร*เห็นประโยชน์ในการใช้ภูมิสารสนเทศเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ ด้วย *"ภูมิปัญญา"* ตามแนวทาง *การบริหารจัดการแบบองค์รวม (Holistic Management) นำไป "พัฒนา" และขับเคลื่อนองค์กรที่รับผิดชอบ ให้สามารถสร้าง "คุณค่า (Value)"* ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร สังคม และประเทศชาติที่ดีขึ้น อย่างสอดคล้องตามความจำเป็นพื้นฐาน ความจำเป็นเร่งด่วน และลำดับความสำคัญของปัญหาในพื้นที่ เป้าหมาย อย่างเป็นระบบ
- *"ทำเป็นธรรม ที่ทั่วถึงและเท่าเทียมในเชิงพื้นที่ อย่างยั่งยืนและสมดุล"*

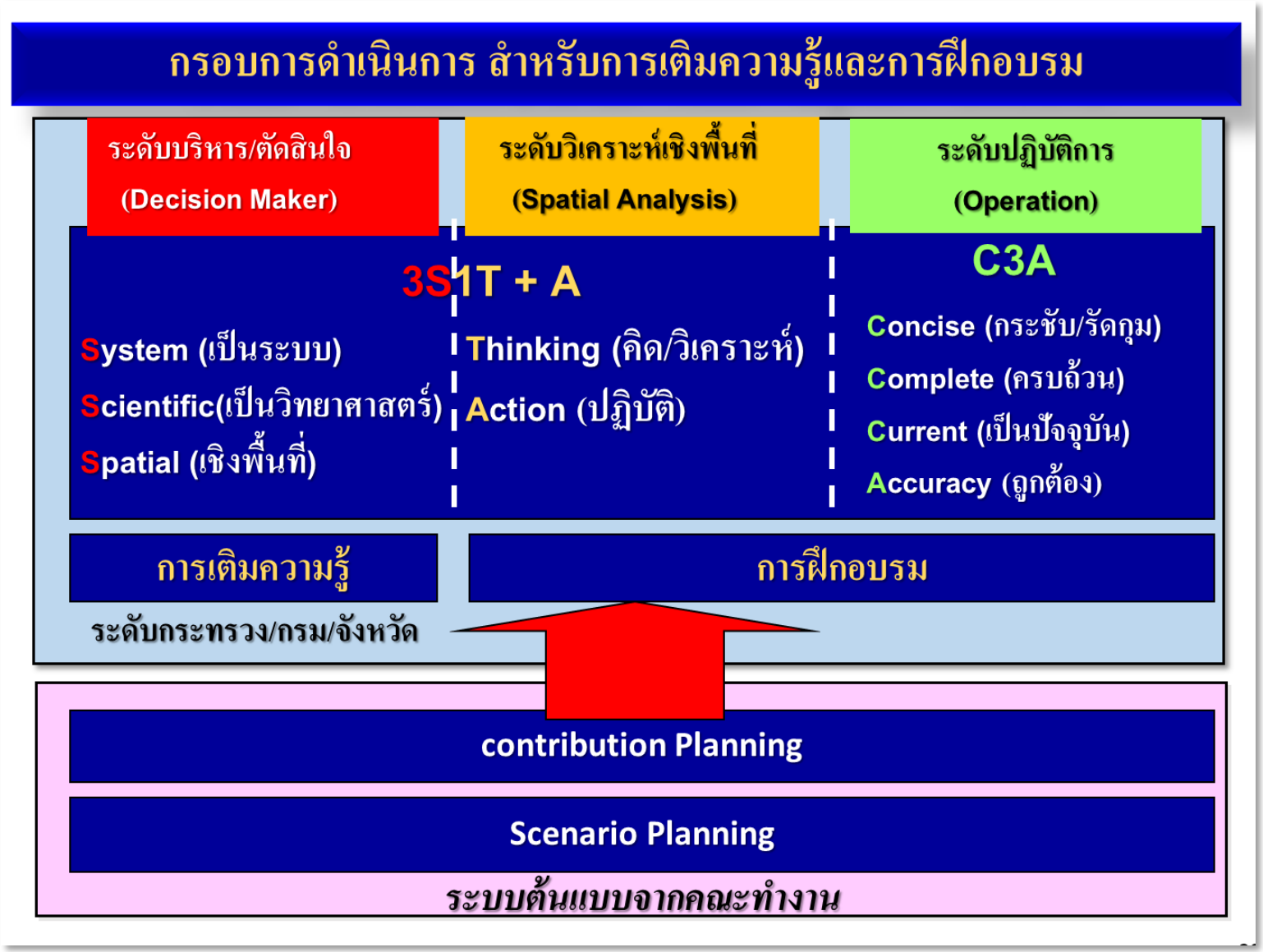
กรอบการดำเนินการ สำหรับการเติมความรู้และการฝึกอบรม
ระดับบริหาร/ตัดสินใจ
(Decision Maker)
ระดับวิเคราะห์เชิงพื้นที่
(Spatial Analysis)
ระดับปฏิบัติการ
(Operation)
3S
System (เป็นระบบ)
Scientific(เป็นวิทยาศาสตร์)
Spatial (เชิงพื้นที่)
1T + A
Thinking (คิด/วิเคราะห์)
Action (ปฏิบัติ)
C3A
Concise (กระชับ/รัดกุม)
Complete (ครบถ้วน)
Current (เป็นปัจจุบัน)
Accuracy (ถูกต้อง)
การเติมความรู้
การฝึกอบรม
ระดับกระทรวง/กรม/จังหวัด
contribution Planning
Scenario Planning
ระบบต้นแบบจากคณะทำงาน

รูปแบบของภูมิสารสนเทศในการสนับสนุนการทำงาน และการบริหารจัดการ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ

Policy and Decision Support

(by Expert & Policy Makers)

- ยุทธศาสตร์ภารกิจเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล
- ยุทธศาสตร์ภารกิจด้านความมั่นคงภายใน
- ยุทธศาสตร์ภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ยุทธศาสตร์ภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง
- ยุทธศาสตร์การเร่งรัดขจัดปัญหาความยากจนของประชาชน
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและสังคมที่น่าอยู่

Analysis/Hypothesis

(Analysis – Evaluation Using Geo-Informatics

- จำแนกและจัดกลุ่มสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่
- การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ตามช่วงเวลา (Time Series)
- เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชนในแต่ละพื้นที่ จำแนกตามหน่วยงานและระดับ
- ความสัมพันธ์/ความสอดคล้องระหว่างความรุนแรงของสภาพปัญหาตามนโยบายหลักและการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐ
- ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ เป็นต้น

Basic Thematic Layer and Dynamics Data

(GIS & Spatial Database)

1. ข้อมูลในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ / มิติ
2. ข้อมูลเพื่อการบริหารงานพัฒนาชุมชน (รง.)
3. ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณ (สงป.)
4. ข้อมูลตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ (PA) และระดับหน่วยงาน (IPA)
5. ข้อมูล จปฐ. และ ข้อมูล กชช.2ค
6. ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่สามารถสื่อสารกับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ
7. ข้อมูลการดำเนินงานอื่นที่ตอบสนองต่อกลยุทธ์และประเด็นยุทธ์ศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- Topographic Map (Scale 1:250,000 1:50,000 and 1:4,000)
- Administrative Boundaries Map
- Pollution Distribution Map
- Legal Constrain Map
- Transportation Network Map
- Population Dynamics
- Social Statistical Map
- Master Planning Map

- Water Bodies Distribution Map
- Geomorphology Map
- Slope Map
- Geologic Map
- Soil Map
- Vegetation – Land Use Map
- Meteorology Map
- Etc.

5) *Selection of Planning and Management Program*

(Integration of Sectoral Planning and Management Project and Priority Area)

4) *Selection of the Priority Area for Planning and Management*

3) *Planning and Management Strategy*

2) *Basic strategy of Planning and Management*

1) *Understandings of Geospatial Characteristics*

Problem : Sabotage, Crimes, Bomb, rob , etc.

Social Environment : Population , Poverty, Health, Welfare, Education, Employment ,Infrastructure, drug etc.

Economic Environment : Land use, Production , Investment , Trade , Tourism etc.

Physical Environment : Land , Water , Natural Resources, Communication system, etc.

"Integrated Physical Social and Economic Information for Planning and Management"

Planning – Design Work

Selection of Alternatives

- Basic Planning Maps
- Planning Maps
- Evaluation Maps
- Reports
- Statistics
- etc…

Visualization

Policy – Decision Support

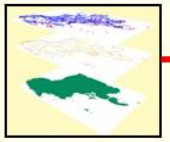

Geographic Data Base

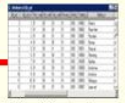

Statistical Out put of Attribute data

Spatial Analysis by GIS Functions

- Overlay
- Buffer
- Network
- 3-D
- Statistical
- Multi – Variable
- Simulation Model
- …

Output of Evaluation Maps

Development of Evaluation Maps

Preparation of Final Report

Remote Sensing : Landsat

Existing Reports & Materials

Aerial Photo

Map Digitizing

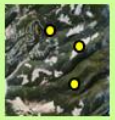

Ground Data

Thematic Maps

- Satellite Image Mapping (Resolution 30 m.,15 m., 1m.)
- Satellite Image Processing
- Land Cover Classification
- Existing Data Collection& Analysis in Thailand
- Existing Data Collection & Analysis in the Field Survey
- Map Digitizing
- Data Base Construction, etc.

Area approach for Integrated Physical, Social and Economic Information for Rural Planning and Management

(proposed by S.Yumuang, 2017)

จาก *“องค์ความรู้และภูมิปัญญา จากศาสตร์พระราชา”* ดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น สามารถนำมาประยุกต์ ***“สร้างนวัตกรรมทางความคิด”*** ได้ด้วย**กระบวนการ ๓ ส่วน** ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ได้แก่ :

- **“เรียนรู้ เข้าใจ”** ด้วยหลักการจากองค์ความรู้และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ที่ก่อให้เกิด
- ***“ภูมิปัญญา เข้าถึง”*** ด้วยการให้ความรู้ สื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย ทั้งในด้านศักยภาพ และสภาพปัญหาของการบริหารจัดการ “ฝน/ธรรมชาติ-น้ำ-ป่า-ดิน-เกษตร-สิ่งแวดล้อม-พลังงานทดแทน-การผลิต/การตลาด/การขนส่ง” เพื่อนำไปสู่การ
- ***“พัฒนา”*** ชุมชนและพื้นที่ให้มีแนวทางที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการดำรงชีวิตที่พอเพียง ตามแนวทางของ *“ศาสตร์พระราชา* และ *“ภูมิปัญญา”* ด้วย**การบริหารจัดการแบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศ** เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลที่มี **“คุณค่า”** ที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นพลวัต ให้กับชุมชนและพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ อย่างยั่งยืนและมีความสมดุลสืบไปด้วย **“คุณธรรมนำความรู้”**

หลักปรัชญาและหลักการทรงงาน *"การบริหารจัดการแบบองค์รวม"*

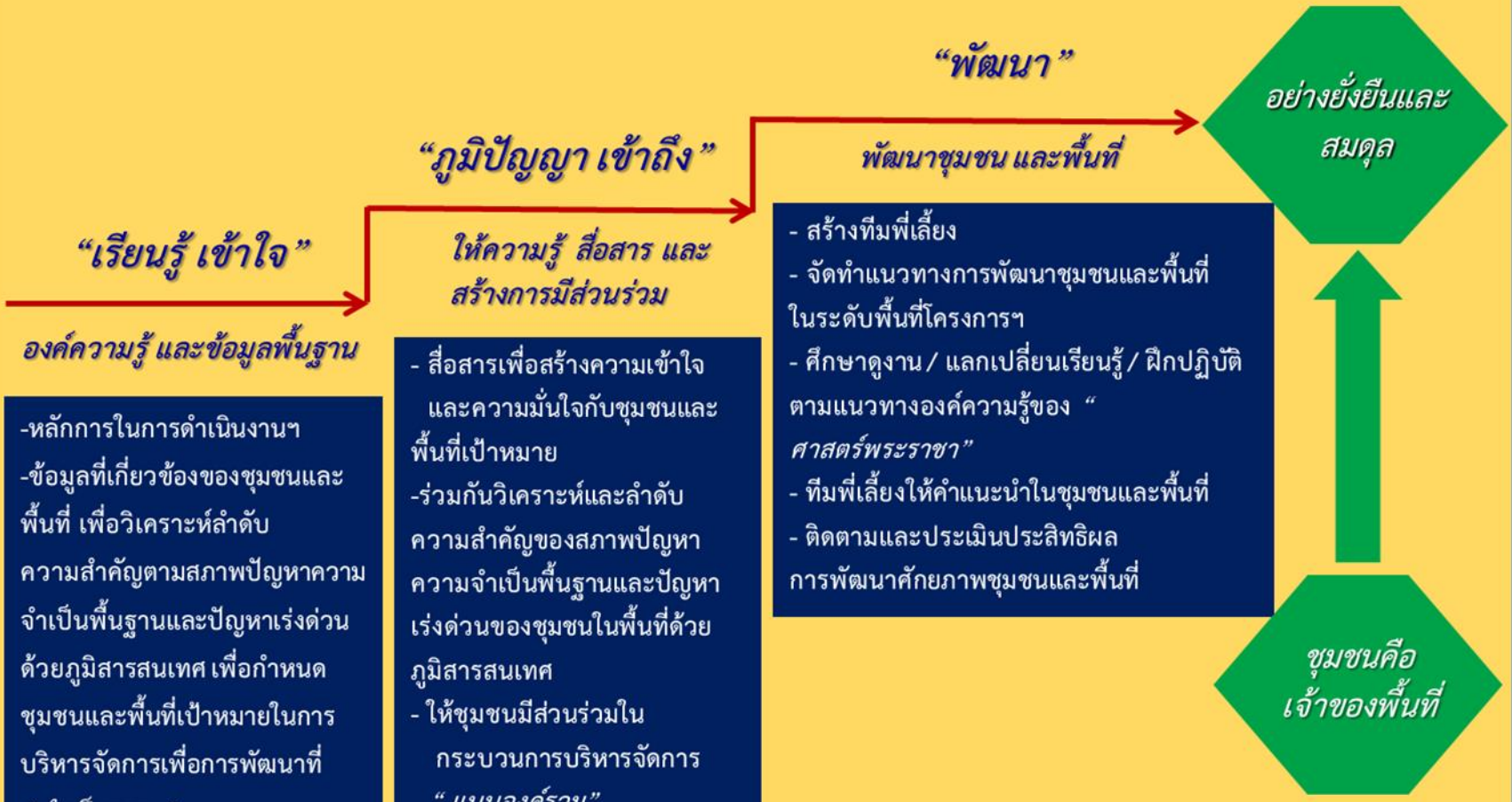

(สมบัติ อยู่เมือง, ๒๕๖๐)

Review Thailand 4.0 – SDGs…(Sustainable Development Goals) UN 2013

Somchet Thinaphong 15/5/2017

(What ?) Thailand 4.0 **คืออะไร ?**

- *กระบวนทัศน์ :ดูภารกิจ/วิสัยทัศน์ขององค์กร*
- *วิสัยทัศน์เชิงนโยบาย :Policy*
- *เครื่องยนต์ : โมเดลของแต่ละองค์กร*

ประเทศไทยกำหนดให้เป็น โมเดลในการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ไปสู่เป้าหมายแห่งคุณค่า (Value Creation) “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

เรื่องราวอื่นๆ

ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 55 มีความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 55 เลื่อนขึ้นจากปีที่แล้วที่อยู่ในอันดับ.....อ่านต่อ

ดีลอยท์เผยผลการจัดอันดับดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมประจำปี 2017 ประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 62

ผลการจัดอันดับดัชนีวัดความก้าวหน้าทางสังคม (Social Progress Index - SPI) ประจำปี.....อ่านต่อ

รายงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals Report 2016

ข้อมูลเบื้องต้นของสถานะเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย โดยองค์การสหปร.....อ่านต่อ

World Bank: การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาประเทศไทยอย่างเป็นระบบกลับสู่เส้นทางและฟื้นฟูการเติบโต

รายงานนี้ได้ระบุความท้าทายและโอกาสที่ประเทศไทยกำลังเผชิญเพื่อช่วยแนะนำนโยบายการพ.....อ่านต่อ

UN ตระหนัก สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมสำคัญเท่ากับสิทธิมนุษยชน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ฉบับภาษาไทย

"เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน" (Sustainable Development Goals - SDGs)

เมื่อเร็วๆ นี้ องค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UN Thailand) ได้เผยแพร่ "เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน" (Sustainable Development Goals - SDGs) ที่ประชาคมโลกตกลงร่วมกันที่จะใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการพัฒนา โดยเป้าหมายทั้ง 17 ข้อมีดังนี้

1. ขจัดความยากจน
2. ขจัดความหิวโหย
3. มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

“การบริหารจัดการแบบองค์รวมอย่างยั่งยืนและสมดุล

“Potentials and Challenges”

- เรียนรู้และถอดบทเรียน ตั้งแต่ในอดีต จนถึงปัจจุบัน
- เข้าใจอย่างท่องแท้ ถึงระดับพื้นที่ของการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- เพื่อทำให้เกิด ภูมิ-ปัญญา ที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการแบบองค์รวม ในระดับพื้นที่ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งระบบใช้หลักการทางวิชาการของ “ศาสตร์พระราชา” , UN - SDGs และนโยบายรัฐบาล....
- วิเคราะห์และประมวลผลอย่างเป็นระบบ จากข้อมูลเชิงพื้นที่ทีเกี่ยวข้องทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- กำหนดทางเลือกและลำดับพื้นที่ในการพัฒนา อนุรักษ์ หรือสงวน

ด้วยการบริหารจัดการแบบองค์รวม สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีความสมดุล

Integrated Physical, Social and Economic Geo-Information for Sustainable Management in Watershed

5. GIS: Tools & Methodology for Area based management…

รูปแบบของภูมิสารสนเทศในการสนับสนุนการทำงาน และการบริหารจัดการ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ

Application/Solutions

User Level

Tasks

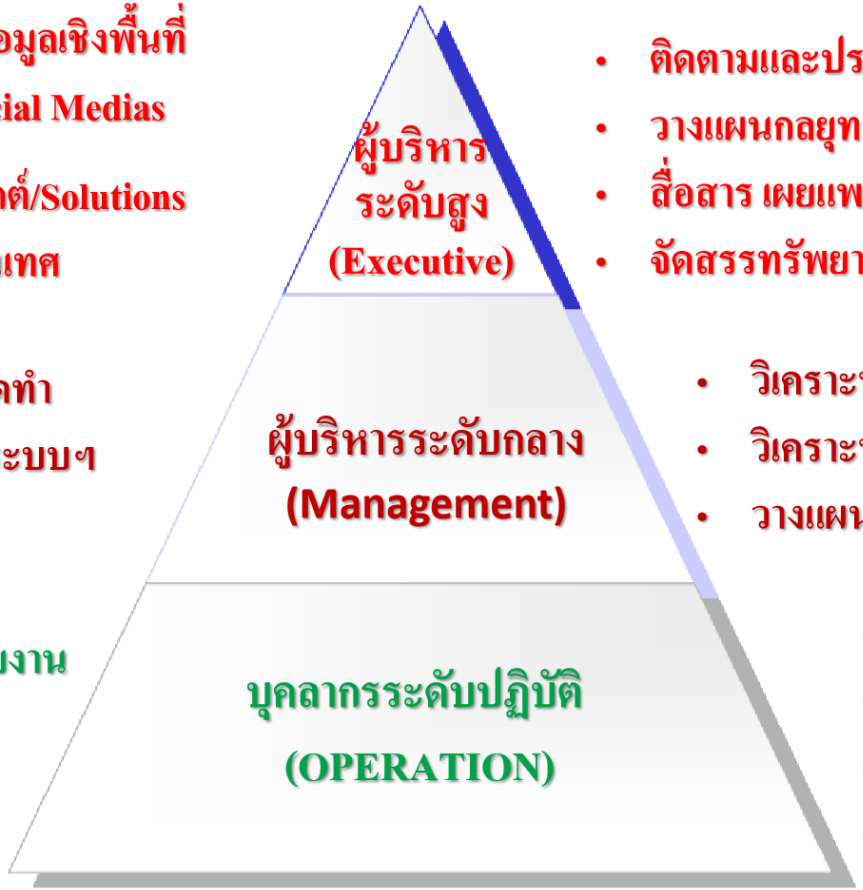

- ระบบนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ผ่านระบบ .. Social Medias
- โปรแกรมประยุกต์/Solutions ระบบภูมิสารสนเทศ ผ่าน ระบบฯ
- ระบบสืบค้น และจัดทำรายงานข้อมูลผ่านระบบฯ
- ระบบนำเข้าและรายงานข้อมูลผ่านระบบฯ

- ติดตามและประเมินผล/ กำหนดนโยบาย
- วางแผนกลยุทธ์และยุทธศาสตร์
- สื่อสาร เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์
- จัดสรรทรัพยากร (Resources Allocation)
- วิเคราะห์สภาพปัญหา/สภาพพื้นที่
- วิเคราะห์/เปรียบเทียบผลการดำเนินงาน
- วางแผนการปฏิบัติงาน
- รวบรวมและนำเข้าข้อมูล
- จัดเก็บข้อมูล
- สืบค้นและจัดทำรายงาน
- จัดทำแผนปฏิบัติงาน

ระดับการใช้งานของโปรแกรมประยุกต์ในระบบภูมิสารสนเทศและระบบอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

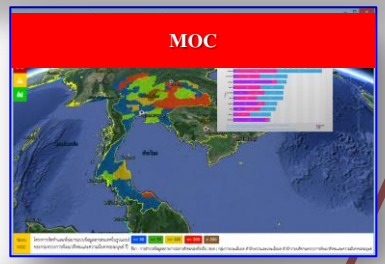

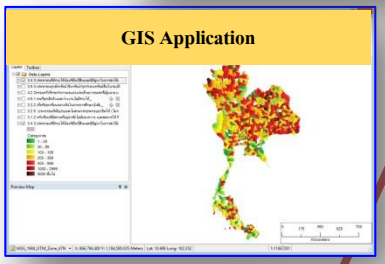

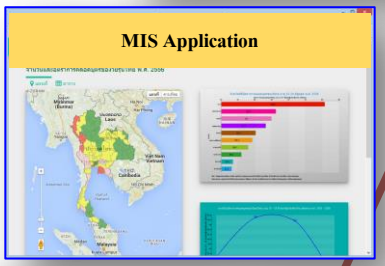

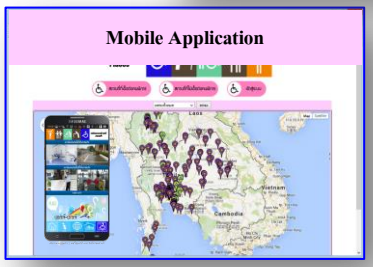

Executive
(ระดับผู้บริหาร)

การกำหนดนโยบาย
ยุทธศาสตร์ และสนับสนุนการ
ตัดสินใจ

Social & Spatial Analyst
(ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิเคราะห์)

การวิเคราะห์ปัญหา/
สถานการณ์ด้านต่างๆเชิงพื้นที่

Operation &
Management
(ระดับบริหารจัดการ
และระดับปฏิบัติ)

ปฏิบัติการ/
สนับสนุนการปฏิบัติงาน

Publics
(สาธารณชน)

รับรู้/
สร้างความตระหนัก/
สร้างการมีส่วนร่วม

โครงการพัฒนาระบบภูมิสารสนเทศ
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล ใน 3 จังหวัดภาคตะวันออก

MOC (Ministry Operation Center)

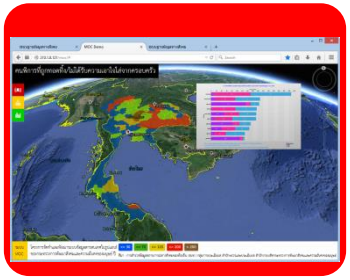

GIS Application

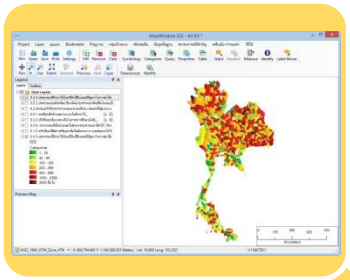

Google Earth Application

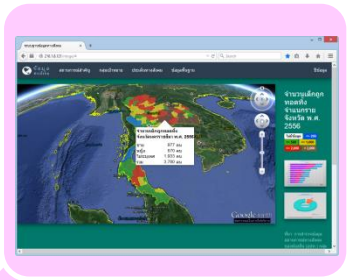

MIS Application

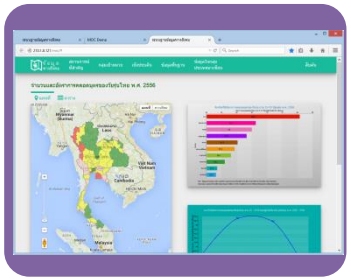

Mobile Application

SDG Application

ประวัติผู้เขียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อยู่เมือง

เครื่องราชย์ (ชั้นสูงสุด)

เหรียญจักรพรรดิมาลา วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๒๓ ปริญญาตรี - วิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขาธรณีวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๖ ปริญญาโท - วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาธรณีวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๔๙ ปริญญาเอก - วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาธรณีวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานด้านการบริหารและด้านวิชาการในปัจจุบัน (ที่สำคัญ)

พ.ศ. ๒๕๔๒ – ปัจจุบัน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อประเทศไทย (GISTHAI) : www.gisthai.org

พ.ศ. ๒๕๕๖ – ปัจจุบัน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๕๖ – ปัจจุบัน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหาร สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) – GISTDA กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประวัติด้านการบริหารและด้านวิชาการในอดีต (ที่สำคัญ)

พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของรัฐวิสาหกิจ

พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ กรรมการอื่น ในคณะกรรมการบริหาร ธนาคารอาคารสงเคราะห์

พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๑ กรรมการภูมิสารสนเทศแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๔๙ กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์ (สภาวิจัยแห่งชาติ)

พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๒ รองผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๔๔ รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๓ รองผู้อำนวยการสำนักกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔ – ๒๕๖๐ อาจารย์ประจำภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกษียณอายุราชการ)

ประสบการณ์และความชำนาญด้านวิชาการ ผลงานโครงการที่ปรึกษาและบริการวิชาการ และผลงานการเขียนหนังสือ (ที่สำคัญ)

- วิทยากรในหลักสูตร การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยภูมิสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ ๗ ศาสตร์พระราชากับประเทศไทย ๔.๐ : การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยภูมิสารสนเทศ จัดโดย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
- วิทยากรบรรยาย "การประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการแบบองค์รวม อย่างยั่งยืนและสมดุล" ให้กับหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงของ สถาบันพระปกเกล้า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน วิทยาลัยกระทรวงมหาดไทย วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ(องค์การมหาชน) และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น
- ผลงานโครงการที่ปรึกษาและบริการวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับ "การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และพิบัติภัย ฯลฯ" ในนามของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ดำเนินการให้กับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน จำนวน ๕๐ โครงการ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ – ๒๕๖๐
- หนังสือ (ที่ภูมิใจที่สุด) :

  ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารภาครัฐ : วรเดช จันทรศร และสมบัติ อยู่เมือง (๒๕๔๕)

  ภูมิปัญญา "ตามรอยพระบาท" เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ อยู่เมือง (๒๕๖๐)